

LIGJ
Nr. 81/2020

PËR TË DREJTAT DHE TRAJTIMIN E TË DËNUARVE ME BURGIM
DHE TË PARABURGOSURVE

(Ndryshuar me ligjin nr. 129/2024, datë 19.12.2024)

(i përditësuar)

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

PJESA E PARË
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

KREU I

Neni 1
Objekti

Objekt i këtij ligji është përcaktimi i të drejtave dhe trajtimit të të paraburgosurve dhe të dënuarve me burgim, organizimi i sistemit të burgjeve, si dhe kompetencat e detyrat e organeve shtetërore kompetente.

Neni 2
Qëllimi

Ky ligj ka si qëllim garantimin e kushteve për trajtimin me dinjitet të të paraburgosurve dhe të dënuarve me burgim, respektimin e të drejtave dhe të lirive themelore të tyre dhe parandalimin e sjelljeve ose trajtimit mizor, çnjerëzor, poshtërues apo degradues.

Neni 3
Përkufizime

Në kuptim të këtij ligji, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

- “Anëtarët e familjes” së të paraburgosurit dhe të dënuarit janë bashkëshorti/bashkëshortja, prindërit, fëmijët, gjyshërit, vëllezërit dhe motrat, si dhe bashkëjetuesi/bashkëjetuesja, bashkëjetesa e të cilëve ka një karakter të qëndrueshëm dhe të provuar.
- “I burgosur” është çdo person i paraburgosur ose i dënuar me vendim gjyqësor të formës së prerë, që vendoset në një institucion të ekzekutimit të vendimeve penale.
- “I dënuar” është çdo person, shtetas shqiptar, i huaj ose pa shtetësi, i dënuar me vendim gjyqësor penal të formës së prerë të gjykatave shqiptare ose i dënuar me vendim gjyqësor të dhënë nga gjykatat e huaja, vendim i cili është njohur sipas legjislacionit në fuqi dhe konvertuar dënimi me vendim të formës së prerë të gjykatave shqiptare.

4. “I mitur” është çdo person nën moshën 18 vjeç, që ka mbushur moshën e përgjegjësisë penale dhe ndaj të cilit është dhënë masa e sigurisë së arrestit në burg ose një vendim gjyqësor i formës së prerë, që parashikon shprehimisht privimin e lirisë në një institucion të ekzekutimit të vendimeve penale.

5. “Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale” janë institucionet e paraburgimit dhe institucionet e ekzekutimit të dënimit me burgim.

6. “Institucion i hapur” është institucioni ose seksioni jashtë rrethimit perimetrik të sigurisë në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale, në të cilin i dënuari kryen dënimin me mbikëqyrje dhe nivel minimal sigurie duke mos u mbyllur në ambientet e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale.

7. “I paraburgosur” është çdo person, shtetas shqiptar, i huaj ose pa shtetësi, ndaj të cilit është dhënë masë sigurimi “arrest me burg”.

8. “Masë disiplinore” është masa shtrënguese ose ndaluese e dhënë për të paraburgosurin ose të dënuarin në rastet e shkeljeve të parashikuara në këtë ligj.

9. “Raste të veçanta” janë situata të rrezikshme, të cilat përbëjnë një kërcënim serioz, që ndikon ose mund të ndikojë drejtpërdrejt ose tërthorazi në jetën dhe/ose shëndetin e të burgosurit dhe që në bazë të të dhënave të besueshme rezulton se nuk mund të përballohet brenda kufijve normalë të menaxhimit e të administrimit të institucionit.

10. “Situatë emergjente” përfshin, por pa u kufizuar në to, një prej situatave të mëposhtme:

a) fatkeqësinë natyrore, që vë në rrezik administrimin dhe menaxhimin e institucionit dhe mund të cenojë jetën dhe shëndetin e të burgosurve;

b) sulmet e armatosura nga jashtë institucionit;

c) revoltat masive ose të pjesshme;

ç) tentativat ose arratisjet nga institucioni;

d) përhapjen e sëmundjeve ngjitëse/epidemike;

11. “Torturë” është çdo veprim me anë të të cilit të burgosurit i shkaktohen qëllimisht dhembje ose vuajtje të rënda fizike ose mendore, kur këto dhembje ose vuajtje shkaktohen nga personeli i institucionit ose një person tjetër, që vepron në përmbushje të detyrës zyrtare ose me nxitjen apo pëlqimin e tij, i kryer për një nga qëllimet e parashikuara në Konventën kundër Torturës dhe trajtimit ose ndëshkimeve të tjera mizore, njerëzore ose degraduese.

Neni 4

Fusha e zbatimit

1. Ky ligj zbatohet për të paraburgosurit dhe të dënuarit me burgim me vendim penal të formës së prerë të gjykatave shqiptare, si dhe për të paraburgosurit dhe të dënuarit me vendime të gjykatave të huaja në zbatim të marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacionit në fuqi.

2. Rregullat e parashikuara në këtë ligj zbatohen për të gjithë të burgosurit, shtetas shqiptarë, shtetas të huaj dhe personat pa shtetësi.

KREU II

PARIMET THEMELORE

Neni 5

Respektimi i të drejtave të njeriut

1. Të burgosurit trajtohen me dinjitet dhe duke respektuar të drejtat themelore në zbatim të legjislacionit në fuqi, si dhe akteve ndërkombëtare të detyrueshme për Republikën e Shqipërisë. Në çdo rast ndaj të burgosurit ndalohet tortura, trajtimi çnjerëzor, degradues ose poshtërues.

2. Të burgosurit trajtohen në mënyrë të barabartë, pa njëanshmëri dhe pa diskriminim për çdo shkak të parashikuar nga legjislacioni në fuqi për mbrojtjen nga diskriminimi.

3. Të miturit e burgosur trajtohen duke respektuar të drejtat dhe liritë themelore të tyre. Trajtimi mbështetet në interesin më të lartë të të miturit, të riintegritit shoqëror, edukimit dhe parandalimit të përsëritjes së veprave penale nga i mituri, në përputhje me kushtet dhe rregullat e parashikuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

4. Gratë e burgosura trajtohen duke respektuar të drejtat dhe liritë themelore dhe pa diskriminim për çdo shkak të parashikuar nga legjislacioni në fuqi për mbrojtjen nga diskriminimi, duke parandaluar çdo akt dhune me bazë gjinore, që sjell dëmtim fizik, seksual ose psikologjik, vuajtje ose çdo formë tjetër abuzimi e keqtrajtimi, që dënohet sipas legjislacionit në fuqi.

5. Të burgosurve me çrregullime të shëndetit mendor u garantohej trajtim i barabartë, pa diskriminim, duke respektuar integritetin fizik dhe dinjitetin njerëzor. Trajtimi i tyre kryhet sipas standardeve shëndetësore, që zbatohen për kategoritë e personave me çrregullime të shëndetit mendor, jashtë institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale.

6. Të burgosurve me aftësi të kufizuara u garantohej të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, trajtimi pa diskriminim i çdo forme për shkak të aftësisë së kufizuar, duke plotësuar nevojat specifike për aftësimin dhe riaftësimin e tyre, duke mbajtur parasysh standardet e legjislacionit në fuqi për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara.

7. Të burgosurit shtetas të huaj ose persona pa shtetësi trajtohen duke mbajtur parasysh situatën e tyre të veçantë dhe nevojat individuale. Autoritetet e institucionit ndërmarrin veprime pozitive për të shmangur diskriminimin dhe për të zgjidhur probleme specifike me të cilat këta persona përballen në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale gjatë transferimit dhe pas liritë.

8. Masat e veçanta, që janë të nevojshme të zbatohen për respektimin e të drejtave dhe lirive të grupeve të veçanta të të burgosurve, nuk konsiderohen diskriminim në kuptim të këtij ligji.

9. Përveç sa parashikohet në këtë nen, të burgosurit që u përkasin kategorive të marginalizuara trajtohen në përputhje me kërkesat e standardeve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, duke marrë masa që nevojat e tyre specifike të merren parasysh gjatë qëndrimit në institucion dhe të mbështesin riintegrimin e tyre në shoqëri.

Neni 6

Parandalimi i dhunës dhe trajtimi i viktimës

1. Të burgosurit që ka pasur përvojë të dhunës fizike, psikologjike ose seksuale, para ose gjatë qëndrimit në institucion, i sigurohen menjëherë masa mbrojtje, mbështetje dhe këshillime ligjore, me qëllim rehabilitimin e tij.

2. Personeli i institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale i kushton vëmendje të veçantë mbrojtjes së interesit më të lartë të të miturve në përputhje me kushtet dhe rregullat e parashikuara nga Kodi i Drejtësisë Penale për Mitur.

3. Personeli i institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale u kushton vëmendje të veçantë mbrojtjes së dinjitetit, nevojave fizike, sociale, profesionale, shëndetësore dhe psikologjike të të burgosurave.

4. Në rastet e ushtrimit të dhunës, autoritetet e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale nisin hetim të pavarur nga strukturat dhe organet kompetente të ngarkuara me ligj, duke respektuar parimin e privatësisë, të mbrojtjes dhe të sigurisë personale.

Neni 7

Trajtimi i ndryshëm i përligjur i të burgosurit

1. Trajtimi i ndryshëm i të burgosurit, në përputhje me kushtet e sigurisë së institucionit për ekzekutimin e vendimeve penale, duhet të jetë i përligjur dhe të rezultojë i nevojshëm për shkak të rrezikshmërisë që paraqet i burgosuri dhe të ketë për qëllim përmbushjen e funksionit rehabilitues të dënimit.

2. Rregullat e detajuara për rastet dhe mënyrën e realizimit të trajtimit të ndryshëm të përligjur të të burgosurit përcaktohen në këtë ligj, në rregulloren e përgjithshme të burgjeve dhe rregulloret e brendshme të çdo institucioni.

Neni 8

Kufizimi individual i të drejtave të të burgosurit

1. Të burgosurit gëzojnë të gjitha të drejtat që nuk u janë kufizuar nëpërmjet vendimeve gjyqësore të dënimit ose të caktimit të masës së sigurisë “arrest me burg”.

2. Të drejtat e të burgosurit, sipas këtij ligji, mund të kufizohen në minimumin e nevojshëm dhe vetëm në përmbushje të një qëllimi të ligjshëm në rastet dhe sipas kriterëve të parashikuara në këtë ligj.

3. Kufizimi individual i të drejtave sipas këtij neni, nuk mund të cenojë të drejtën e të burgosurit për të komunikuar me mbrojtësin e tij dhe për të paraqitur ankesa në përputhje me parashikimet e këtij ligji.

Neni 9

Kufizimi në grup i të drejtave

1. Të drejtat e të burgosurve mund të kufizohen përkohësisht në grup me urdhër të ministrit të Drejtësisë, në minimumin e nevojshëm, në përmbushje të një qëllimi të ligjshëm dhe vetëm në rastet e veçanta të:

- a) gjendjes së jashtëzakonshme, të shpallur me ligj;
- b) situatës emergjente;
- c) gjendjes së luftës;
- ç) gjendjes së emergjencës, në përputhje me legjislacionin për emergjencat civile;
- d) rreziqeve potenciale për jetën dhe shëndetin e të burgosurve;
- dh) sulmeve të armatosura nga jashtë institucionit apo referimit të informacionit për kryerjen e sulmeve të mundshme.

2. Urdhri i ministrit të Drejtësisë për kufizimin në grup të të drejtave të të burgosurve duhet të caktojë llojin dhe masën e të drejtave që kufizon dhe kohëzgjatjen e këtij kufizimi. Në çdo rast, kohëzgjatja e kufizimit të të drejtave vendoset në atë masë dhe për atë kohë sa përligjet nga rrethanat që diktojnë këtë kufizim dhe nuk mund të jetë më e gjatë se kohëzgjatja e rastit për shkak të të cilit vendoset kufizimi sipas pikës 1 të këtij neni.

3. Rregullat më të detajuara dhe procedurat për kufizimin në grup të të drejtave dhe kalimin në gatishmëri përcaktohen në legjislacionin në fuqi për Policinë e Burgjeve.

4. Kufizimi në grup i të drejtave sipas këtij neni, nuk mund të cenojë të drejtën e të burgosurve për të komunikuar me mbrojtësin e tij dhe për të paraqitur ankesa në përputhje me parashikimet e këtij ligji.

Neni 10

E drejta e ankimit dhe paraqitjes së kërkesave

1. Të burgosurit, individualisht ose në grup, kanë të drejtë të paraqesin kërkesa dhe ankesa për zbatimin e këtij ligji, legjislacionit në fuqi, të rregullores së përgjithshme të burgjeve, si dhe të rregullores së brendshme të institucioneve.

2. Kërkesa dhe ankesa paraqiten drejtpërdrejt në organin kompetent, në çdo zyrë ose degë të tij, në formë të shkruar ose në çdo formë tjetër të përshtatshme. Kur kërkesa dhe ankesa paraqiten verbalisht, institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale mban procesverbal për dokumentimin e kërkesës ose ankesës së paraqitur.

3. I burgosuri, kur e çmon të nevojshme, mund t'i drejtohet cilitdo organi shtetëror ose organizate jofitimprurëse brenda dhe jashtë vendit.

4. Personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale vë në dispozicion të të burgosurit mjetet e nevojshme për paraqitjen e kërkesës dhe ankesës.

Neni 11

Veprat penale të kryera nga të burgosurit

I burgosuri, kur hetohet dhe/ose gjykohet për një vepër tjetër penale gjatë kohës së ekzekutimit të dënimit, vazhdon të qëndrojë në institucionin ku po ekzekutohet vendimi i mëparshëm, përveç rasteve kur prokurori dhe/ose gjykata vendos ndryshe.

KREU III TRAJTIMI

Neni 12

Rehabilitimi social dhe riintegrimi

1. Trajtimi i të burgosurit synon rehabilitimin për riintegrimin e tij në jetën familjare, shoqërore dhe ekonomike. Përgatitja për riintegrim fillon në paraburgim, vazhdon gjatë kryerjes së dënimit dhe pas lirimit nga institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale.

2. Plani individual i trajtimit hartohet nga institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale dhe ofrohet prej tyre ose në bashkëpunim me strukturat përgjegjëse për shërbimet e arsimit, formimit profesional, punësimit dhe organizatat jofitimprurëse. Plani individual i trajtimit mund të ndryshojë duke iu përshtatur përparimit të arritur dhe rrethanave të tjera. I burgosuri inkurajohet që të bashkëpunojë në realizimin e programeve dhe aktiviteteve riedukuese në institucion.

3. Institucionet e ekzekutimeve të vendimeve penale në bashkëpunim me Shërbimin e Provës, strukturat përgjegjëse për shërbimet sociale në njësitë e vetëqeverisjes vendore dhe organizatat jofitimprurëse hartojnë programe rehabilitimi dhe programe riintegrimi praglirimi për adresimin e nevojave të posaçme të secilit të burgosur.

4. Në rastin e të burgosurit të mitur, personeli i institucioneve të ekzekutimeve të vendimeve penale, i ofron të miturit ndihmë sociale, edukative, arsimore, psikologjike, mjekësore në përshtatje me nevojat individuale dhe në përputhje me grup-moshën, gjininë dhe personalitetin e tij, me qëllim rehabilitimin dhe riintegrimin e tij në jetën shoqërore.

5. Për qëllimet e zbatimit të pikës 4 të këtij neni, personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale për të mitur harton një program rehabilitimi dhe riintegrimi në bashkëpunim me të miturin, familjen e tij dhe strukturat e mbrojtjes së të miturit. Programi i rehabilitimit dhe riintegritimit të të miturit hartohet dhe njoftohet sipas rregullave të parashikuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

6. Për të burgosurit që u përkasin pakicave kombëtare, të burgosurit e huaj ose persona pa shtetësi, përgatiten, për aq sa është e mundur, programe që respektojnë kulturën e tyre. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale bashkëpunon me institucionet dhe organizatat vendase dhe ndërkombëtare që punojnë me këto kategori.

Neni 13

Individualizimi i trajtimit

1. Trajtimi i të burgosurit kryhet në përputhje me gjendjen dhe nevojat individuale të tij.
2. Individualizimi i trajtimit bëhet duke vlerësuar nevojat individuale, psikologjike, shoqërore, gjinore, të moshës, gjendjen shëndetësore, orientimin seksual ose identitetin gjinor, situatën kulturore dhe ekonomike, mjedisin ku ka jetuar i burgosuri, faktorët e riskut dhe motivimin për t'u përfshirë në veprimtaritë që organizohen në institucion.
3. Vlerësimi bëhet në fillim të trajtimit dhe rezultatet e tij verifikohen vazhdimisht gjatë ekzekutimit të dënimit, duke e përshtatur trajtimin sipas nevojave të të burgosurit.

Neni 14

Plani individual i trajtimit

1. Pas procesit të vlerësimit hartohet plani individual i trajtimit në bashkëpunim me të burgosurin. Ky plan duhet të përfshijë programin e trajtimit, të rehabilitimit dhe riintegritetit për çdo të burgosur. Për kategoritë e veçanta të të burgosurve plani individual i trajtimit hartohet duke mbajtur parasysh edhe nevojat specifike të tyre.
2. Rëndësi e veçantë i kushtohet trajtimit psikosocial të të burgosurve të mitur, të rinjve të moshës 18 deri 21 vjeç, grave, personave me çrregullime të shëndetit mendor, të pasura ose të fituara gjatë burgimit, personave me aftësi të kufizuara, personave me orientim seksual të ndryshëm, personave me sëmundje kronike ose nën varësi të drogës, të moshuarve, personave të dënuar me dënime afatgjata, personave që u përkasin pakicave kombëtare, shtetasve të huaj dhe personave pa shtetësi.
3. Për çdo të mitur të burgosur përgatitet një program individual rehabilitimi dhe riintegrimi, i cili merr në konsideratë arsimin e tij, vlerësimin psikologjik, situatën emocionale, dëshirat dhe mundësitë e tij/saj për të ndjekur arsimin e përgjithshëm dhe/ose arsimin profesional mundësisht jashtë mjediseve të paraburgimit dhe burgimit, trajnime profesionale sipas interesave dhe prirjeve të tyre dhe që do të ndihmojnë në punësimin e tyre pas largimit nga institucioni. Për të burgosurit e mitur, që kanë vështirësi të të mësuarit ose të nxënies që lidhen me aftësinë e kufizuar, si dhe për të miturit që nuk kanë ndjekur shkollën organizohen programe të veçanta dhe individuale të arsimit. Plani individual i trajtimit hartohet sipas rregullave të parashikuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur nga grupi shumëdisiplinar, i cili funksion pranë institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale për të mitur dhe mbikëqyret nga punonjësi social. I mituri pyetet dhe jep pëlqimin për planin individual të trajtimit sipas parashikimeve të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.
4. Për të burgosurin e ri të moshës 18 deri 21 vjeç përgatitet një plan individual trajtimi, ku përfshihet trajtimi, rehabilitimi dhe riintegrimi i tij. Ky plan i siguron arsimin bazë të detyrueshëm dhe/ose arsimin profesional mundësisht jashtë mjediseve të paraburgimit dhe burgimit dhe, sipas rastit, edhe arsimin e mesëm ose të lartë. Personeli i institucionit i krijon mundësi për trajnim profesional sipas interesave dhe prirjeve të tij dhe ndihmon në punësimin e tij pas daljes nga institucioni.
5. Vlerësimi, programimi dhe realizimi i trajtimit bëhen nga personeli i institucionit në bashkëpunim me organet dhe institucionet shtetërore përkatëse.
6. Personeli i institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale inkurajon dhe mbështet kontributin e organizatave jofitimprurëse dhe individëve të veçantë në realizimin e planit individual të trajtimit.
7. Ministria e Drejtësisë mbështet programe kërkimi dhe vlerësimi rreth funksionimit të sistemit të burgjeve, rolit të tij në riintegrimin e të dënuarit në shoqëri.
8. Për qëllime në zbatim të këtij neni Ministria e Drejtësisë lidh marrëveshje me ministrinë përgjegjëse për arsimin dhe formimin profesional ose me organizata dhe agjenci të akredituara në fushën e mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të të burgosurve.

9. Rregullat e detajuara për hartimin, zhvillimin dhe realizimin e planit individual të trajtimit miratohen nga ministri i Drejtësisë, me propozim të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Shërbimit të Provës.

PJESA E DYTË INSTITUCIONET

KREU I LLOJET E INSTITUCIONEVE

Neni 15

Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale

1. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, mbi bazën e kategorisë së subjekteve ndaj të cilave ekzekutohen vendimet penale, ndahen në:

- a) institucione për të dënuarit e rritur;
- b) institucione për të dënuarit e mitur;
- c) institucione për gratë;
- ç) institucione të paraburgimit;
- d) institucione të kujdesit shëndetësor për të burgosurit;

2. Institucionet e kujdesit shëndetësor për personat për të cilat gjykata ka vendosur zbatimin e masave mjekësore të detyrueshme administrohen nga ministria përgjegjëse për shëndetësinë në përputhje me legjislacionin në fuqi për shëndetin mendor, për sa i takon ofrimit të shërbimeve. Masat e sigurisë për ruajtjen e këtyre institucioneve ofrohen nga Ministria e Drejtësisë.

3. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale mund të ndahen në seksione sipas nevojës së administrimit.

4. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale ose seksione brenda tyre, mbi bazën e sigurisë, kategorizohen si më poshtë:

- a) institucione të sigurisë së lartë;
- b) institucione të sigurisë së zakonshme;
- c) institucione të sigurisë së ulët;
- ç) institucione të hapura.

5. Përjashtimisht nga rregullat e përcaktuara nga ligji për organizimin dhe funksionimin e organeve të administratës shtetërore, krijimi, klasifikimi dhe mbyllja e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale me burgim ose seksioneve të veçanta në këto institucione bëhen me urdhër të ministrit të Drejtësisë.

Neni 16

Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë

1. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë janë institucionet ku ekzekutohen vendimet me burgim:

- a) për çdo vepër penale të kryer nga grupi i strukturuar kriminal, organizata kriminale, organizata terroriste dhe banda e armatosur, sipas përcaktimeve të Kodit Penal;
- b) për veprat penale për të cilat Kodi Penal parashikon dënimin me burgim të përjetshëm;
- c) për veprat penale të kryera nga përsëritësit, për të cilat gjykata ka dhënë një dënim jo më të vogël se pesëmbëdhjetë vjet burgim;
- ç) për krimet kundër jetës, për të cilat gjykata ka dhënë një dënim jo më të vogël se njëzet vjet burgim;
- d) për krimet seksuale me të mitur, sipas përcaktimeve të Kodit Penal.

2. Përveç sa është parashikuar më sipër, në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë ekzekutohet dënimi edhe ndaj të dënuarve të tjerë, të cilët në kryerjen e veprës

penale ose gjatë ekzekutimit të dënimit janë karakterizuar nga qëndrime ose sjellje që e bëjnë të pamundur qëndrimin në burgjet e kategorive të tjera.

3. Caktimi fillestar i të dënuarit në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë kryhet nga gjykata që ka dhënë vendimin e dënimit me burgim. Në rastet kur gjykata nuk ka caktuar në vendim kategorinë e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale dhe i dënuari në kryerjen e veprës penale është karakterizuar nga qëndrime e sjellje që e bëjnë të pamundur qëndrimin në institucionet e sigurisë së zakonshme, me kërkesë të prokurorit, gjykata mund të caktojë që ekzekutimi i vendimit të dënimit të kryhet në një institucion të sigurisë së lartë. Në këto raste, prokurori, menjëherë dhe në çdo rast jo më vonë se 48 orë nga marrja dijeni për vendimin e gjykatës, paraqet kërkesën për caktimin e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë.

4. Ndryshimi i klasifikimit të sigurisë për të dënuarit që vuajnë dënimin në institucionin e sigurisë së lartë dhe për të dënuarit, të cilët gjatë ekzekutimit të dënimit janë karakterizuar nga qëndrime ose sjellje që e bëjnë të pamundur qëndrimin në institucionet e kategorive të tjera dhe duhet të kalojnë në një institucion të sigurisë së lartë, bëhet nga gjykata në bazë të kërkesës së të dënuarit, mbrojtësit ose prokurorit. Prokurori vihet në lëvizje me kërkesë të drejtuesit të institucionit. Gjkata i kërkon komisionit të vlerësimit të rrezikshmërisë të paraqesë një raport të vlerësimit të rrezikshmërisë mbështetur në raportin e vlerësimit të riskut të sigurisë, të hartuar nga institucioni i ekzekutimit të vendimit penal ku i dënuari kryen dënimin.

5. Gjatë shqyrtimit të çështjes nga gjykata, i dënuari qëndron në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë.

6. Në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë vihen kufizime në të drejtat e të dënuarit, në rastet dhe sipas kriterëve të përcaktuara në këtë ligj.

Neni 17

Regjimi i posaçëm në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë

1. Në raste të veçanta mund të zbatohet një regjim i posaçëm i ushtrimit të të drejtave për të dënuarit në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë dhe të paraburgosurit që hetohen ose gjykohen për veprat penale të parashikuara në nenet 79, shkronja “ç”, 79/a, 79/b, 230, 230/a, 230/b, 230/c, 230/ç, 231, 232, 232/a, 234, 234/a, 234/b, 265/a, 265/b, 283, paragrafi 3, 283/a, paragrafi 3, 284, paragrafi 3, 284/a, 284/c, paragrafi 3, 284/ç, paragrafi 3, 333, 333/a dhe 334 të Kodit Penal, të kryera në kuadër të pjesëmarrjes në grup të strukturuar kriminal, organizatë kriminale, bandë të armatosur, organizatë terroriste ose për vepra me qëllime terroriste.

2. Pavarësisht nga sa është parashikuar në pikën 1 të këtij neni, regjimi i posaçëm mund të zbatohet edhe ndaj të burgosurve të cilët kanë rrezikshmëri të lartë për shkak të lidhjeve me pjesëtarët e organizatave kriminale, organizatave terroriste, bandave të armatosura ose të grupeve të strukturuar kriminale.

3. Vendimi për vendosjen e të burgosurit në regjimin e posaçëm në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë merret nga ministri i Drejtësisë mbi kërkesën e arsyetuar të Drejtuesit të Prokurorisë së Posaçme. Për marrjen e këtij vendimi, ministri i Drejtësisë bazohet në konsultimin me ministrin e Brendshëm, në të dhënat/informacionet e drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit, Shërbimit Informativ të Shtetit, drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve dhe organeve të specializuara në luftën kundër krimit të organizuar e terrorizmit, sipas fushave të përgjegjësisë.

4. Vendosja e regjimit të posaçëm të ushtrimit të të drejtave në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë bazohet vetëm në ruajtjen e rendit dhe të sigurisë dhe/ose parandalimin e komunikimit me organizatën kriminale ku bëjnë pjesë ose me organizata të tjera, të referuara në pikën 1 të këtij neni, nëpërmjet marrjes së masave të brendshme dhe të jashtme të sigurisë së lartë, që lidhen kryesisht me nevojën për të parandaluar:

a) kontaktet me organizatën kriminale ku bëjnë pjesë apo me organizata të tjera me të cilat ata bashkëpunojnë;

b) konfliktet e mundshme me elementë të organizatave të tjera;

c) ndërveprimin me të burgosurit e tjerë, të cilët i përkasin së njëjtës organizatë ose organizatave të tjera me të cilat ata bashkëpunojnë;

ç) komunikimin ose shkëmbimin e sendeve ndërmjet të burgosurve që u përkasin grupimeve të ndryshme.

5. Regjimi i posaçëm i ushtrimit të të drejtave konsiston në:

a) lejimin e një takimi në muaj me anëtarë të familjes, i cili kryhet në intervale të rregullta kohore dhe në mjedise të caktuara, ku ndalohet hyrja e personave ose sendeve të tjera dhe që i nënshtrohen regjistrimit audio dhe video. Takimi me persona të ndryshëm nga anëtarët e familjes, për personat e dënuar, lejohet me propozimin e drejtorit të institucionit dhe me miratimin e Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve. Për personat e paraburgosur, takimi me persona të ndryshëm nga anëtarët e familjes lejohet vetëm me miratimin e prokurorit. Parashikimet e kësaj shkronje nuk zbatohen për takimet me mbrojtësit;

b) lejimin e të burgosurit për kryerjen e një bisede telefonike në muaj, me kohëzgjatje maksimale dhjetë minuta, e cila regjistrohet. Kryerja e bisedave telefonike për personat e dënuar autorizohet me vendim të arsyetuar të drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve pas propozimit të drejtorit të institucionit, ndërsa për personat e paraburgosur autorizohet me vendim të arsyetuar të prokurorit. Parashikimet e kësaj shkronje nuk zbatohen për kryerjen e bisedave telefonike me institucionin e Avokatit të Popullit dhe me organizata vendase ose të huaja, që veprojnë në fushën e të drejtave të njeriut;

c) ndalimin e përdorimit të vlerave monetare, sendeve dhe objekteve, që mund të marrë i burgosuri nga jashtë, sipas parashikimeve në rregulloren e brendshme të institucionit;

ç) kontrollin e korrespondencës, përveç asaj me subjektet e përcaktuara në pikën 1 të nenit 51 të këtij ligji, ose me organizata ndërkombëtare, që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut;

d) uljen e qëndrimit në ajrim në ambiente të hapura deri në 2 orë, por jo më pak se 1 orë në ditë;

dh) përjashtimin nga organet përfaqësuese të të burgosurve.

Respektimi i të drejtave të parashikuara në këtë pikë për të burgosurit e vendosur në regjimin e posaçëm monitorohet nga Avokati i Popullit.

6. Kohëzgjatja e regjimit të posaçëm të ushtrimit të të drejtave në burgun e sigurisë së lartë është një vit dhe mund të zgjatet për periudha të tjera njëvjeçare. Zgjatja e këtij regjimi vendoset kur rezulton se ekzistojnë ende kushtet që i burgosuri mban lidhje me organizatën kriminale, grupin e strukturuar kriminal, bandën e armatosur apo organizatën terroriste. Për zgjatjen e këtij regjimi duhet mbajtur parasysh edhe profili kriminal i të burgosurit, roli që ai luan në organizatën kriminale, kohën që është angazhuar në këtë organizatë kriminale, ngritjen e akuzave të reja të pashqyrtuara më parë ndaj tij, sjelljen që ka mbajtur në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale dhe nivelin e jetesës së anëtarëve të familjes. Jo më vonë se 30 (tridhjetë) ditë nga data e përfundimit të çdo periudhe njëvjeçare, Drejtuesi i Prokurorisë së Posaçme mund t'i propozojë ministrit të Drejtësisë zgjatjen e këtij regjimi.

7. Ministri i Drejtësisë, në bazë të propozimit të Drejtuesit të Prokurorisë së Posaçme, rivlerëson nëse janë kushtet për vazhdimin e regjimit të posaçëm të ushtrimit të të drejtave ndaj të dënuarit ose të paraburgosurit. Në rastet kur ministri i Drejtësisë vendos mosmiratimin e zgjatjes së afatit të qëndrimit në regjimin e posaçëm të ushtrimit të të drejtave, Drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve urdhëron dërgimin e të dënuarit në institucionin ku kryente dënimin ose të të paraburgosurit në institucionin ku qëndronte në paraburgim përpara vendosjes në regjimin e posaçëm.

8. Kundër vendimit të ministrit të Drejtësisë për vendosjen ose zgjatjen e regjimit të posaçëm, i burgosuri, mbrojtësi ose Drejtuesi i Prokurorisë së Posaçme mund të paraqesë kërkesë ankimore brenda 20 ditëve nga momenti i njoftimit të vendimit.

9. Kërkesa ankimore depozitohet në Gjykatën e Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, e cila është kompetente për gjykimin e çështjes, sipas parashikimeve të nenit 471 të Kodit të Procedurës Penale. Gjykimi i çështjes nuk pezullon vendimin e ministrit të Drejtësisë.

10. Në rastet kur kërkesa kundër vendimit të ministrit të Drejtësisë pranohet nga gjykata, ministri i Drejtësisë vendos bazuar në vendimin e gjykatës.

Neni 18

Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së zakonshme

1. Institucionet e sigurisë së zakonshme janë institucionet ku ekzekutohen dënimet ndaj të gjithë të dënuarve, me përjashtim të atyre që vendosen në institucionet e sigurisë së lartë, në institucionet e sigurisë së ulët dhe në institucionet e hapura.

2. Kur gjykata në vendimin me burgim nuk është shprehur për llojin e institucionit ku do të ekzekutohet dënimi, i dënuari vendoset në një institucion të sigurisë së zakonshme, duke ruajtur të drejtën e prokurorit sipas parashikimeve të nenit 16, pika 3, të këtij ligji.

3. Ndryshimi i klasifikimit të sigurisë së të dënuarve, që u ekzekutohet vendimi i dënimit në një institucion të sigurisë së zakonshme, kryhet nga Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve, me përjashtim të rasteve të parashikuara në nenin 16 të këtij ligji.

4. Kundër vendimit të komisionit të vlerësimit të rrezikshmërisë së të dënuarve, i dënuari, përfaqësuesi i tij ligjor ose prokurori mund të paraqesë ankim në gjykatë brenda 15 ditëve nga data e njoftimit të vendimit. Shqyrtimi i ankimit nga gjykata pezullon vendimin e komisionit të vlerësimit të rrezikshmërisë së të dënuarve për ndryshimin e klasifikimit të sigurisë së të dënuarit.

Neni 19

Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së ulët

1. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së ulët janë institucionet ku ekzekutohet dënimi për të dënuarit për kundërvajtje penale, për vepra penale nga pakujdesia dhe për vepra të tjera penale, dënimi i të cilave nuk i kalon pesë vjet burgim.

2. Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve vendos kalimin e të dënuarve nga një institucion i sigurisë së zakonshme në një institucion të sigurisë së ulët me kërkesë të drejtorit të institucionit ku ekzekutohet vendimi ndaj të dënuarit ose të përfaqësuesit të tij ligjor, në rast se i dënuari ka kryer jo më pak se 2/3 e dënimit.

Neni 20

Institucioni i hapur

1. Institucioni i hapur është institucioni ose seksioni ku ekzekutohen dënimet ndaj:

a) të dënuarit me burgim, të cilit i ka mbetur më pak se gjashtë muaj burgim për të vuajtur dhe kur raporti i komisionit të vlerësimit të rrezikshmërisë së të dënuarve vlerëson se nuk përbën rrezik për sigurinë e institucionit apo të shoqërisë;

b) të dënuarit me gjysmëliri.

2. Transferimi në një institucion të hapur bëhet vetëm për të dënuarit me burgim, ekzekutimi i dënimit të të cilit bëhet në një institucion të sigurisë së ulët. Ky transferim miratohet nga Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve me kërkesë të drejtorit të institucionit ku ekzekutohet dënimi, të dënuarit ose të përfaqësuesit të tij ligjor.

3. Në rast se i dënuari shkel rregulloren e përgjithshme të burgjeve ose rregulloren e brendshme të institucionit, Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve, pas vlerësimit të rrethanave, mund të vendosë rikthimin e të dënuarit në një institucion të sigurisë së ulët.

Neni 21

Institucionet e paraburgimit

Institucionet e paraburgimit janë institucionet ku mbahen individët ndaj të cilëve gjykata ka caktuar masën e sigurimit “arrest në burg”.

Neni 22

Vendosja e personave bashkëpunëtorë të drejtësisë

1. Në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale krijohen seksione të veçanta për vendosjen e personave të burgosur, që gëzojnë statusin e bashkëpunëtorëve të drejtësisë sipas legjislacionit në fuqi për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe të bashkëpunëtorëve të drejtësisë.

2. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë së Shtetit, merr masa për sigurimin e jetës së personit të burgosur, që gëzon statusin e bashkëpunëtorit të drejtësisë dhe për realizimin e planit individual të trajtimit të tij.

Neni 23

Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale për gratë dhe të miturit

1. Të miturit e kryejnë dënimin në institucione për ekzekutimin e vendimeve penale për të mitur dhe, në pamundësi, në seksione të veçanta të institucioneve të tjera, sipas kriterëve të përcaktuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur dhe në këtë ligj.

2. I pandehuri i mitur, ndaj të cilit caktohet masa e sigurimit “arrest me burg”, vendoset vetëm në seksionin për të mitur në mjediset e paraburgimit, ndërsa i mituri i dënuar me burgim vendoset në institucionin për ekzekutimin e vendimeve penale për të miturit.

3. I burgosuri i mitur vendoset veçmas nga i burgosuri i rritur. Ndalohet vendosja, mbajtja ose lëvizja e të miturit jashtë institucionit së bashku me një të burgosur të rritur. Përgjashtimisht nga ky rregull, gjatë kryerjes së veprimtarive rehabilituese, arsimore, kulturore, sportive dhe veprimtarive të tjera me natyrë kulturore dhe edukative të miturit mund të qëndrojnë bashkërisht, pavarësisht përkatësisë gjinore, ose bashkërisht me të rritur, por në çdo rast në prani të personelit të institucionit ku i mituri qëndron.

4. Të miturit që marrin pjesë në veprimtaritë e renditura në pikën 3 të këtij neni, shoqërohen dhe mbikëqyren në çdo rast nga personeli i Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve gjatë gjithë kohës së zhvillimit të aktivitetit përkatës.

5. Në mënyrë që të sigurohet mjedisi i sigurt për të miturit në institucionin/seksionin për ta, të miturit ndahen në bazë të grup-moshës, llojit dhe rëndësisë së veprës penale, riskut të përsëritjes së veprës, zhvillimit fizik e mendor, si dhe karakteristikave të tjera, duke mbajtur parasysh interesin më të lartë të të miturit.

6. Të burgosurat e mitura vendosen veçmas nga të burgosurit e mitur.

7. Shërbimet në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale ku vendosen të miturit duhet të jenë në përputhje me kërkesat e respektimit të shëndetit dhe dinjitetit të të miturit dhe në funksion të rishoqërizimit, riintegrit, rehabilitimit dhe parandalimit të rikryerjes së veprës penale ose të kryerjes së një vepre tjetër penale, duke i ofruar të miturit kujdes, asistencë dhe mbikëqyrje. Për garantimin e interesit më të lartë të të miturit, institucioni përkatës duhet të ketë personel të mjaftueshëm, të specializuar dhe të trajnuar në vazhdimësi.

8. Të paraburgosurat gra ose vajza vendosen në dhoma ose seksione të veçanta nga meshkujt. Të dënuarat gra ose vajza e kryejnë dënimin në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale për to në përputhje me këtë ligj.

9. Të dënuarave u lejohet të mbajnë me vete fëmijët deri në moshën 3 vjeç. Institucioni krijon mundësinë që e dënuara të jetojë me fëmijën në seksionin e posaçëm të grave me fëmijë. Për kujdesin dhe asistencën ndaj këtyre fëmijëve funksionojnë edhe çerdhe të posaçme. Vendimi për të larguar fëmijën nga nëna para moshës 3 vjeç mund të merret nga gjykata në rastet kur diktohet nga interesi më i lartë i fëmijës, bazuar në kërkesën e prindit tjetër, kujdestarit ligjor ose strukturave për mbrojtjen e fëmijëve.

10. Rregulla më të detajuara për mjediset e paraburgimit dhe ekzekutimit të dënimeve me burgim për të burgosurit e mitur dhe për të burgosurat gra ose vajza përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 24

Vendet e caktuara të ekzekutimit të vendimeve penale

Ekzekutimi i vendimeve penale kryhet vetëm në vendet e caktuara posaçërisht sipas këtij ligji. Përjashtimisht, ministri i Drejtësisë, në raste të gjendjes së jashtëzakonshme, të forcës madhore, kryerjes së punimeve të rëndësishme, si dhe kur rrezikohet jeta dhe shëndeti i të burgosurit, mund të urdhërojë që ekzekutimi i vendimeve penale të kryhet përkohësisht në vende të tjera të përshtatshme, në përputhje me kushtet e parashikuara në këtë ligj.

Neni 25

Rregullorja e përgjithshme e burgjeve dhe rregulloret e brendshme të institucioneve

1. Rregullat për organizimin dhe funksionimin e sistemit të burgjeve, disiplinën e brendshme dhe trajtimin e të burgosurve përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve, të miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave.

2. Çdo institucion ka rregulloren e brendshme, të miratuar në bazë të rregullores së përgjithshme të burgjeve. Rregullorja e institucionit përcakton organizimin, disiplinën e brendshme dhe rregullat e detajuara të trajtimit të të burgosurve në kushtet e institucionit.

3. Rregullorja e brendshme e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale hartohet nga komisioni i ngritur nga drejtori i institucionit dhe miratohet nga drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve.

KREU II

ORGANET DREJTUESE TË BURGJEVE

Neni 26

Drejtorja e Përgjithshme e Burgjeve

(Ndryshuar togfjalësh në pikën 4 dhe pikat 5, 6 me ligjin nr. 129/2024, datë 19.12.2024)

1. Drejtorja e Përgjithshme e Burgjeve është institucion në varësi të Ministrisë së Drejtësisë, që ndjek e realizon organizimin dhe funksionimin e sistemit të ekzekutimit të vendimeve penale dhe trajtimin e të burgosurve.

2. Drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve emërohet, lirohet ose shkarkohet nga detyra me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozimin e ministrit të Drejtësisë.

3. Kandidati i propozuar për drejtor të Përgjithshëm të Burgjeve duhet të plotësojë kriteret e mëposhtme:

a) të jetë shtetas shqiptar;

b) të ketë përfunduar ciklin e dytë të studimeve universitare ose diplomë ekuivalente me të, sipas legjislacionit në fuqi për arsimin e lartë në Republikën e Shqipërisë;

c) të ketë të paktën 10 vjet eksperiencë pune, nga të cilat të paktën 5 vjet në pozicione të nivelit të lartë drejtues;

ç) të ketë integritet dhe figurë të pastër morale;

d) të mos ketë qenë i dënuar për një veprë penale me vendim gjyqësor të formës së prerë;

dh) ndaj tij të mos jetë marrë më parë masa disiplinore e largimit nga detyra ose të mos ketë masë disiplinore në fuqi.

4. Zëvendës drejtorët e Përgjithshëm të Burgjeve emërohen sipas kriterëve dhe procedurave të përcaktuara nga Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë dhe rregulloren e brendshme të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve.

5. Marrëdhëniet e punës së nëpunësve dhe punonjësve mbështetës të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe të institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale rregullohen sipas Kodit të Punës të Republikës së Shqipërisë. Kriteret dhe procedurat për emërimin e nëpunësve dhe punonjësve mbështetës përcaktohen në rregulloren e brendshme të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe rregulloret e brendshme të institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale.

6. Niveli i pagave të nëpunësve dhe punonjësve mbështetës të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe të institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave në përputhje me ligjin nr. 35/2023, "Për kompetencat për caktimin e pagave, trajtimeve të tjera financiare dhe përfitimeve të të punësuarve në institucionet e administratës publike, si dhe të pagës bazë minimale në shkallë vendi", i ndryshuar.

7. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve informon në mënyrë të vazhdueshme publikun për veprimtarinë e saj, në mënyrë që të kuptohet më mirë roli i sistemit të burgjeve në trajtimin e të burgosurve.

Neni 27

Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve

1. Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve është pjesë e Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe ka në përbërje të tij 5 anëtarë, një përfaqësues të shërbimit të sigurisë, një përfaqësues të sektorit ligjor, një përfaqësues të sektorit të çështjeve shoqërore, një përfaqësues të shërbimit shëndetësor dhe specialisti i sektorit të kujdesit social, që trajton të dënuarin brenda institucionit.

2. Caktimi i 4 anëtarëve të komisionit, me përjashtim të specialistit të sektorit të kujdesit social, bëhet me urdhër të drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve dhe ndryshon një herë në vit.

3. Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve vendos për ndryshimin e klasifikimit të sigurisë së të dënuarit dhe kalimin e tij nga një institucion i sigurisë së zakonshme në një institucion të sigurisë së ulët dhe anasjelltas. Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve vendos për kalimin e të dënuarit nga një institucion i sigurisë së ulët në një institucion të hapur dhe anasjelltas në përputhje me nenin 20 të këtij ligji.

4. Vlerësimi i rrezikshmërisë së të dënuarit mbështetet në kriteret e mëposhtme:

a) analizën e faktorëve të riskut dhe mundësisë për përsëritjen e veprës penale;

b) natyrën e veprës penale;

c) rrezikun e arratisjes së të dënuarit;

ç) rrezikun e kryerjes së një tjetre veprë penale nga i dënuari dhe ndikimin e saj në shoqëri;

d) personalitetin, sjelljen e përgjithshme dhe analizën e sjelljes me të dënuarit e tjerë;

dh) sjelljen kundrejt viktimës së veprës penale;

e) faktin nëse është ose jo përsëritës;

ë) nëse është përdorues ose ka krijuar varësi nga lëndët narkotike;

f) nëse ka çrregullime të shëndetit mendor dhe si është trajtuar gjatë kryerjes së dënimit;

g) nëse ka pasur përfitime të tjera gjatë kohës së kryerjes së dënimit;
gj) si dhe çdo të dhënë tjetër, që vlerësohet e rëndësishme për menaxhimin, sigurinë dhe rendin e institucionit, dhe mirëqenien e sigurinë e të dënuarve të tjerë.

5. Komisioni interviston të dënuarin në çdo rast që shqyrton një kërkesë për ndryshimin e trajtimit të tij. Gjetjet e intervistës me të dënuarin bëhen pjesë e raportit të vlerësimit të rrezikshmërisë.

6. Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve paraqet raport të vlerësimit të rrezikshmërisë mbështetur në raportin e vlerësimit të riskut të sigurisë, të hartuar nga institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale, ku i dënuari kryen dënimin, sa herë që gjykata e kërkon në bazë të pikës 4 të nenit 16 të këtij ligji.

7. Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve paraqet raport të vlerësimit të rrezikshmërisë së të burgosurit në përputhje me nenin 68, pika 2, të këtij ligji.

8. Rregullat e posaçme për ngritjen, organizimin dhe funksionimin e Komisionit të Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 28

Instrumenti i vlerësimit të rrezikshmërisë

1. Instrumenti i vlerësimit të rrezikshmërisë dhe rregullat e zbatimit të tij përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

2. Instrumenti i vlerësimit të rrezikshmërisë hartohet veçmas për të burgosurit e rritur dhe veçmas për të burgosurit e mitur.

3. Instrumenti i vlerësimit të rrezikshmërisë për të burgosurit e mitur përgatitet në përputhje me rregullat e përcaktuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve merr mendimin e Njësisë për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijës, të juridiksionit ku ka vendbanimin i mituri.

Neni 29

Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale

1. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale janë degë territoriale të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve, të cilat janë përgjegjëse për pritjen, sistemimin, trajtimin, rehabilitimin dhe riintegrimin e të burgosurve.

2. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale drejtohen, mbikëqyren dhe përfaqësohen nga drejtori, i cili emërohet dhe shkarkohet nga ministri i Drejtësisë, me propozimin e drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve.

Neni 30

Personeli i institucionit

1. Personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale realizon zbatimin e planit individual të trajtimit të të burgosurve sipas detyrave të caktuara.

2. Personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale vepron sipas standardeve më të larta profesionale dhe etiko-morale, duke mbajtur në konsideratë nevojat e çdo të burgosuri me qëllim rehabilitimin dhe riintegrimin në shoqëri.

3. Personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale duhet të ruajë në çdo kohë nderin dhe dinjitetin e profesionit të tij, të sillet në mënyrë profesionale dhe me humanizëm, në përputhje me rregullat e etikës duke mbrojtur të drejtat dhe liritë e çdo të burgosuri.

4. Personeli që punon në institucione të ekzekutimit të vendimeve penale ose seksione ku janë vendosur të burgosurit, të parashikuar në pikën 2, të nenit 14, të këtij ligji, duhet të jetë i specializuar në fushën përkatëse.

5. Institucioni përkatës i paraburgimit ose i ekzekutimit të vendimeve penale duhet të ketë personel të nevojshëm, të specializuar dhe të trajnuar në vazhdimësi për garantimin e të drejtave të të burgosurve, në funksion të riintegrit, rehabilitimit dhe parandalimit të rikryerjes së veprës penale ose të kryerjes së një veprë tjetër penale prej tyre.

6. Pranë institucioneve të paraburgimit dhe të ekzekutimit të vendimeve penale për të mitur funksionon një grup shumëdisiplinor, i përbërë nga mjek, infermier, psikolog dhe punonjës social. Në këto institucione punësohet personel i mjaftueshëm psikologësh dhe punonjësish socialë, të specializuar dhe të trajnuar për këto mosha.

7. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale siguron mundësinë e trajtimit të të burgosurit nga mjeku specialist, sipas nevojave konkrete dhe sipas një regjimi kontrolli të mirëpërcaktuar.

8. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve kujdeset për të mundësuar trajnime dhe kualifikime të veçanta në fushat përkatëse.

9. Në punësimin e personelit të institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale mbahen parasysh, për aq sa është e mundur, sipas parashikimeve të këtij ligji, nevojat dhe veçoritë e të burgosurve në institucion, si dhe respektimi i barazisë gjinore.

Neni 31 **Policia e Burgjeve**

1. Policia e Burgjeve është përgjegjëse për:

- a) ruajtjen e rendit dhe të sigurisë në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, si dhe gjatë transferimeve e shoqërimeve të të burgosurit në gjykata e institucione të tjera;
- b) ruajtjen e personave të burgosur në institucionet e kujdesit shëndetësor publike e private;
- c) sigurimin e jetës dhe të shëndetit të personave të burgosur; dhe
- ç) garantimin e rendit dhe të sigurisë së institucionit në raste të jashtëzakonshme dhe të fatkeqësive natyrore, në përputhje me instrumentet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut dhe me legjislacionin në fuqi.

2. Organizimi dhe funksionimi i Policisë së Burgjeve rregullohet me ligj të veçantë.

KREU III **KUSHTET E JETESËS NË INSTITUCION**

Neni 32 **Ndërtesat**

1. Godinat e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale projektohen, ndërtohen, si dhe rikonstruktohen në mënyrë që të plotësojnë standardet për garantimin e sigurisë, kushteve të përshtatshme higjieno-sanitare dhe të mundësojnë zhvillimin e veprimtarive të përbashkëta të të burgosurve, zbatimin e planit individual të trajtimit të tyre dhe punësimin.

2. Rregullat dhe kriteret e detajuara për kushtet teknike, të sigurisë, të përshtatshmërisë dhe të aksesueshmërisë nga personat me aftësi të kufizuara, që duhet të plotësojnë ndërtesat e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale, përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 33 **Mjediset e qëndrimit dhe të fjetjes**

1. Mjediset që u ofrohen të burgosurve dhe në veçanti mjediset e fjetjes respektojnë dinjitetin njerëzor dhe, sa më shumë të jetë e mundur, privatësinë, si dhe plotësojnë kërkesat shëndetësore

dhe higjienike, duke u kushtuar rëndësinë e duhur kushteve të klimës, hapësirës së nevojshme, përmbajtjes kubike të ajrit, ndriçimit, ngrohjes dhe ajrimit.

2. Kur nuk është e mundur të sigurohet fjetja në dhoma individuale, caktimi i të burgosurit në të njëjtën dhomë duhet të bëhet në mënyrë të tillë që të shmangen konfliktet dhe ndikimet negative të ndërsjella. Për këtë qëllim përdoren kriteret e grup-moshave, të llojit të veprave penale të kryera dhe të veçorive intelektuale e psikike të të burgosurve dhe për atë sa është e mundur edhe kërkesat e të burgosurve.

3. Për çdo të burgosur sigurohet shtrat i veçantë dhe komplet i përshtatshëm fjetjeje.

4. Në vendosjen e të burgosurve mbahen parasysh kushtet dhe mundësitë konkrete të çdo institucioni të ekzekutimit të vendimeve penale, si dhe kushtet e mundësitë e të burgosurve, por në çdo rast duke iu siguruar kubatura jo më pak se 9 m³ dhe sipërfaqja e banimit jo më pak se 4 m² për çdo të burgosur, dritare që mundësojnë ajrim të mjaftueshëm dhe ndriçim natyral normal për të lexuar e punuar.

5. Standardet e dritave artificiale duhet të jenë të pranueshme, të ngjashme me standardet e ndriçimit artificial, që përdoret jashtë institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale, dhe në përputhje me standardet teknike të përcaktuara nga legjislacioni në fuqi.

6. Të burgosurve u sigurohet energji elektrike e nevojshme për ndriçim dhe nevoja të higjienës personale.

Neni 34

Veshja dhe pajisjet

1. Çdo të burgosuri i sigurohet veshje dhe pajisje të tjera individuale në sasi të mjaftueshme për të siguruar plotësimin e kërkesave normale të jetesës dhe të përshtatshme me kushtet klimaterike.

2. Të burgosurit mund të autorizohen nga personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale të mbajnë veshje dhe sende të përdorimit personal ose objekte që kanë një vlerë të veçantë morale ose personale. Rregullat e detajuara përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 35

Higjiena personale dhe e mjedisit

1. Të burgosurit i sigurohen mjediset dhe pajisjet e nevojshme për garantimin e higjienës personale.

2. Çdo institucion siguron shërbime periodike të mirëmbajtjes dhe pastrimit të mjediseve, të veshmbathjes, të pajisjeve vetjake, si dhe të kujdesit personal. Vëmendje e veçantë u kushtohet të burgosurve me nevoja të veçanta shëndetësore, si dhe higjienës së të burgosurve gra dhe vajza. Çdo institucion siguron ujë të ngrohtë për higjienën vetjake të të burgosurve.

3. Përfundimisht, për arsye të veçanta higjieno-sanitare, sigurimi i higjienës vetjake dhe kujdesit personal mund të ushtrohet në mënyrë të detyruar nga personeli i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale pas kërkesës së shërbimit mjekësor dhe me urdhër të drejtorit të institucionit.

4. Rregulla të detajuara për standardet higjieno-sanitare në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 36

Ushqimi

1. Të burgosurit i sigurohet ushqim i shëndetshëm dhe i mjaftueshëm, i përshtatshëm për moshën, gjendjen shëndetësore, natyrën e punës, kushtet klimaterike, besimin fetar dhe nevojat e veçanta të tij.

2. Të miturit të burgosur i sigurohet ushqimi në përputhje me moshën, gjendjen dhe nevojat e veçanta të tij, sipas parashikimeve të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

3. Të burgosurit që është i punësuar në punë të rënda, me sëmundje kronike, të burgosurës shtatzënë dhe të burgosurës që ka lindur fëmijë u sigurohet ushqimi sipas rekomandimit të mjekut.

4. Ushqimi i siguruar nga institucioni duhet të jetë i shumëllojshëm, i pasur me vlera ushqyese, të ndryshohet të paktën një herë në dy javë dhe t'u përshtatet kushteve klimaterike.

5. Ushqimi përgatitet dhe jepet si rregull në mjedise të caktuara për këtë qëllim. Me autorizim të drejtorit të institucionit, në raste të veçanta, të burgosurit mund të përgatisin dhe të konsumojnë ushqimin individualisht.

6. Në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale mund të pranohen ushqime, të cilat sigurohen nga të burgosurit me shpenzimet e tyre tërësisht ose pjesërisht duke respektuar kërkesat e parashikuara në rregulloren e brendshme të institucionit.

7. Të burgosurve duhet t'u sigurohet në vazhdimësi ujë i pijshëm.

8. Norma ushqimore ditore përcaktohet me udhëzim të përbashkët të ministrit të Drejtësisë dhe ministrit përgjegjës për shëndetësinë.

Neni 37

Koha e ajrimit

1. Të burgosurit që nuk punojnë jashtë dhe të gjithë të burgosurit e tjerë, në ditët që nuk punohet, kanë të drejtë të qëndrojnë në ajrim në mjedise të hapura jo më pak se 2 orë në ditë, përveç rasteve të parashikuara në nenin 17 të këtij ligji.

2. Përrjashtimisht, për shkaqe të veçanta ose rrethana të jashtëzakonshme, kjo periudhë kohe mund të reduktohet, por jo më pak se 1 orë në ditë dhe vetëm me urdhër të arsyetuar të drejtorit të institucionit.

3. Ajrimi në mjedise të hapura bëhet në grupe, përveç rasteve të parashikuara në nenin 17 të këtij ligji dhe në shkronjat “b”, “c” dhe “ç”, të pikës 1, të nenit 68, të këtij ligji.

4. Të burgosurit e mitur kanë të drejtë të qëndrojnë në ajrim jo më pak se 2 orë dhe të paktën 2 herë në ditë, përveç kohës për veprimtari social-edukative. Ajrimi për këtë kategori kryhet veçmas nga të rriturit dhe në përputhje me parashikimet e Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

5. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale mundëson infrastrukturën e përshtatshme në rastet kur kushtet atmosferike janë jo të favorshme për kryerjen e ajrimit nga të burgosurit.

PJESA E TRETË

PRANIMI DHE TRAJTIMI I TË DËNUARVE DHE TË PARABURGOSURVE NË INSTITUCION

KREU I

PRANIMI

Neni 38

Pranimi në institucion

1. Në çdo institucion krijohet komisioni i pritjes për të pranuar të burgosurit e sapoardhur.

2. Komisioni i pritjes informon të burgosurin në një gjuhë të kuptueshme për të drejtat dhe detyrimet e tij, të drejtat e tij për këshillim e ndihmë juridike të garantuar nga shteti, për rregullat

e procedurat e paraqitjes së kërkesave dhe ankesave, rregulloren e institucionit. I burgosuri ka të drejtë të disponojë informacionin me shkrim.

3. Komisioni i pritjes përbëhet nga një përfaqësues i sektorit ligjor, një përfaqësues i sektorit të çështjeve shoqërore, një përfaqësues i shërbimit shëndetësor dhe një përfaqësues i shërbimit të sigurisë.

4. Të burgosurit e huaj, persona pa shtetësi ose që u përkasin pakicave kombëtare, u sigurohet informacioni i nevojshëm për të drejtat dhe detyrimet e tyre në institucion në formë verbale dhe të shkruar në gjuhën që e kuptojnë.

5. Të burgosurit me aftësi të kufizuar në të folur dhe në të dëgjuar ndihmohen nga një interpretues i gjuhës së shenjave ose lehtësues i komunikimit.

6. Menjëherë pas pranimit, drejtori i institucionit i krijon të burgosurit të huaj kushtet për të njoftuar familjen, mbrojtësin, kujdestarin ligjor, përfaqësuesin konsullor ose organizatën kompetente që vepron në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut.

7. Shtetasve të huaj, që nuk kanë përfaqësi diplomatike ose konsullore në Republikën e Shqipërisë, personave që gëzojnë statusin e refugjatit ose personave pa shtetësi u krijohen kushtet e komunikimit me përfaqësitë diplomatike të shtetit që mbron interesat e tyre ose me autoritetin kombëtar apo ndërkombëtar, detyra e të cilit është mbrojtja e interesave të këtyre personave.

8. Menjëherë pas pranimit në institucion, i burgosuri i nënshtrohet një vizite ekzaminuese dhe interviste mjekësore nga ana e mjekut të institucionit për njohjen e gjendjes shëndetësore fizike dhe psikologjike, me qëllim parandalimin e përhapjes së sëmundjeve ngjitëse në institucion, vetëvrasjeve, regjistrimin e shenjave të dëmtimeve fizike, që janë shkaktuar jashtë institucionit në kohën e kontrollit.

9. Pranimi në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të të miturve të burgosur bëhet në përputhje me rregullat e kontrollit mjekësor dhe psikologjik të parashikuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

10. Shenjat e dëmtimeve fizike, të identifikuar në vizitën e pranimit, duhet të regjistrohen në një regjistër të veçantë së bashku me shpjegimet rreth rrethanave të shkaktuara. Nëse ka të dhëna dhe fakte që krijojnë bindjen e arsyeshme se ndaj tij mund të jetë kryer vepër penale, njoftohen organet e procedimit penal në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurës Penale.

11. Mjeku, në rast se i kërkohet, duhet të pajisë të burgosurin e sapoardhur me një raport mjekësor, ku të shpjegohet gjendja e tij shëndetësore. Një kopje e këtij raporti bëhet pjesë e kartelës mjekësore të të burgosurit të sapoardhur dhe vihet në dispozicion të tij.

12. Në momentin e pranimit mbahet një inventar i sendeve personale të të burgosurit. Sendet që nuk mund të mbahen prej tyre, mbahen në kutinë e sigurisë dhe i burgosuri nënshkruan inventarin për to. Institucioni merr masat e nevojshme për të mbajtur dhe ruajtur sendet e të burgosurve.

13. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale vlerëson të dhënat individuale të të burgosurit për personalitetin e tij bazuar në dokumentacionin shoqërues, shpjegimet e dhëna prej tij, të dhënat e deklaruara në formularin e vlerësimit të riskut dhe raportit mjekësor të përgatitur sipas përcaktimeve të këtij neni.

14. Bazuar në të dhënat e përcaktuara në pikën 13 të këtij neni, hartohet regjistri i komisionit të pritjes dhe përgatitet plani individual i trajtimit për të burgosurin.

Neni 39

Organizimi i institucioneve për të burgosurit

1. Institucionet dhe seksionet e veçanta janë të organizuara sipas nevojave të trajtimit individual ose në grup të të burgosurve.

2. Përcaktimi i numrit të të burgosurve në institucione dhe në seksione, sistemimi dhe aktivizimi i tyre synon, për aq sa është e mundur, të favorizojë trajtimin e individualizuar.

3. Të burgosurit mund të marrin pjesë në veprimtari të veçanta të organizuara në institucione ose seksione të një kategorie të ndryshme nga ato ku janë caktuar, me përjashtim të rasteve të parashikuara në nenin 17 të këtij ligji, ose kur i dënuari kryen dënimin në një institucion të sigurisë së lartë.

4. Vendosja e të burgosurit brenda institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale bëhet duke pasur parasysh mundësinë që ai të përfitojë nga një trajtim i diferencuar në grup, në përputhje me kërkesat dhe angazhimin e tij.

5. Të burgosurit, si rregull, caktohen në institucione pranë vendbanimit të familjeve të tyre, sipas dokumentacionit ligjor referues.

KREU II DREJTIMIT DHE FORMAT E TRAJTIMIT

Neni 40

Trajtimi

1. Trajtimi social-edukativ i të burgosurit zhvillohet me anë të aktiviteteve individuale dhe veprimtarive formuese. Trajtimi realizohet nga personeli i institucionit, që ka formimin e duhur në fushën përkatëse dhe aftësi profesionale në bashkëpunim me punonjësit e tjerë të institucionit.

2. Komunikimi me anëtarët e familjes dhe personat e tjerë jashtë institucionit inkurajohet e sigurohet në përputhje me planin individual të trajtimit dhe programet e trajtimit, të rehabilitimit dhe riintegrit, me përjashtim të rasteve kur zbatohet regjimi i posaçëm sipas nenit 17 të këtij ligji.

3. Trajtimi i të burgosurit bëhet duke siguruar mjediset dhe mjetet e përshtatshme në përputhje me personalitetin e tij dhe nevojat e veçanta.

Neni 41

Shërbimet e kujdesit shëndetësor

1. Shërbimet e kujdesit shëndetësor sigurohen gjatë kohës së qëndrimit në institucion nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve dhe mbulohen nga sigurimi i detyrueshëm i kujdesit shëndetësor, pavarësisht nga refuzimi i mundshëm i marrjes së shërbimit shëndetësor nga ana e të burgosurit.

2. Të burgosurit përfshihen në kategorinë e personave ekonomikisht joaktivë, në kuptim të legjislacionit në fuqi, dhe përfitojnë pa pagesë të gjitha shërbimet që ofron skema e sigurimit shëndetësor, sipas këtij ligji.

3. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve siguron kushtet, mjetet dhe personelin për mbrojtjen e shëndetit të të dënuarve. Organizimi dhe realizimi i kujdesit shëndetësor bëhen nga administrata e institucionit në bashkëpunim me qendrën spitalore të burgjeve dhe me organet shtetërore përkatëse të shëndetësisë.

4. I burgosuri i nënshtrohet të njëjtit trajtim dhe kujdes shëndetësor që zbatohen për shoqërinë në përgjithësi.

5. I burgosuri ka të drejtë të kryejë vizitat mjekësore nga një mjek dhe/ose në një institucion të kujdesit shëndetësor brenda vendit, me kushtin që t'i mbulojë vetë shpenzimet mjekësore dhe çdo shpenzim tjetër që rrjedh si pasojë e zgjedhjes së mjekut prej tij. Përjashtimisht, të burgosurit në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë mund të përfitojnë vizita mjekësore nga një mjek dhe/ose në një institucion të kujdesit shëndetësor të zgjedhur prej tyre vetëm pas vlerësimit të rrezikshmërisë së të dënuarit. E drejta për të kryer vizita mjekësore nga një mjek dhe/ose në një spital të zgjedhur prej të burgosurve nuk zbatohet për të burgosurit e vendosur në regjimin e posaçëm në burgun e sigurisë së lartë, sipas parashikimit të nenit 17 të

këtij ligji, me përjashtim të rasteve kur shërbimi i kërkuar nuk ofrohet nga shërbimi i kujdesit shëndetësor në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale dhe qendra spitalore e burgjeve.

6. Shërbimet e kujdesit shëndetësor sigurojnë:

- a) parandalimin, diagnostikimin dhe mjekimin e sëmundjeve;
- b) furnizimin me barna dhe pajisje mjekësore në rastet e emergjencës shëndetësore kur ato nuk mbulohen nga sigurimi i detyrueshëm i kujdesit shëndetësor;
- c) profilaksinë për sëmundjet, duke bërë kujdes të veçantë për sëmundjet infektive dhe ato ngjitëse;
- ç) sigurimin e higjienës së mjedisit dhe edukimin sanitar të paraburgosurve dhe të dënuarve.

7. Çdo institucion ka shërbim shëndetësor e farmaceutik, që u përgjigjet nevojave për parandalimin dhe ruajtjen e shëndetit të të burgosurve.

8. I burgosuri që dyshohet ose ka sëmundje ngjitëse, izolohet menjëherë në mjedise të posaçme dhe trajtohet sipas standardeve të njëjta me personat e të njëjtës kategori jashtë institucionit.

9. Në institucionet ku ekzekutohet dënimi me burgim për gratë dhe vajzat, funksionojnë shërbimet e specializuara në shërbim të grave shtatzëna dhe atyre me fëmijë në gjë.

10. Personeli mjekësor viziton çdo ditë të burgosurin e sëmurë, që bën kërkesë me shkrim ose verbale drejtuar stafit shëndetësor ose personelit të sigurisë në regjim, dhe kontrollojnë periodikisht të gjithë të burgosurit e tjerë sipas një grafiku të hartuar nga drejtoria e institucionit.

11. Personeli mjekësor evidenton dhe njofton menjëherë për sëmundjet që kërkojnë trajtim të specializuar.

12. Për rastet e sëmundjeve ngjitëse ose të sëmundjeve të tjera, diagnostikimi dhe mjekimi i të cilave nuk mund të sigurohen në kushtet e institucionit, i burgosuri transferohet në qendrën spitalore të burgjeve dhe, kur është e nevojshme, transferohet në Qendrën Spitalore Universitare Tiranë ose në institucionet spitalore rajonale në varësi të saj.

13. Diagnostikimi dhe mjekimi pranë Qendrës Spitalore Universitare dhe institucioneve spitalore rajonale bëhet në përputhje me rregullat e përcaktuara me udhëzim të përbashkët të ministrit të Drejtësisë dhe ministrit përgjegjës për shëndetësinë.

14. Në raste urgjence, kur rrezikohet jeta e të burgosurit, ai transferohet për mjekim në qendrën spitalore të burgjeve ose në institucionet e kujdesit shëndetësor rajonal.

15. Struktura shtetërore përgjegjëse për inspektimin shëndetësor, si dhe çdo institucion varësie i tij inspektojnë, të paktën dy herë në vit, institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale gjenden higjieno-sanitare të mjediseve dhe masat e marra nga shërbimi shëndetësor i institucionit për parandalimin e sëmundjeve infektive.

16. Ndalohen eksperimentet shëndetësore që përfshijnë të burgosurit dhe që mund të shkaktojnë dëmtime fizike, çrregullime mendore ose dëmtime të tjera.

17. Rregullat e detajuara për mënyrën e ofrimit të shërbimeve të kujdesit shëndetësor dhe funksionimin e skemës së sigurimeve shëndetësore për personat e burgosur përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit përgjegjës për shëndetësinë dhe ministrit të Drejtësisë.

Neni 42

Shërbimet e kujdesit shëndetësor për kategori të veçanta

1. Shërbimi i kujdesit shëndetësor në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale i garantohet çdo të burgosuri pa diskriminim për çdo shkak të parashikuar nga legjislacioni për mbrojtjen nga diskriminimi.

2. Trajtimi i personave me çrregullime të shëndetit mendor sigurohet në përputhje me parashikimet e legjislacionit në fuqi për shëndetin mendor. I burgosuri që gjendet në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale dhe që ka çrregullime të shëndetit mendor gëzon të drejtën për trajtim të veçantë shëndetësor pranë strukturave shëndetësore të specializuara për trajtimin e sëmundjeve të shëndetit mendor ose në qendrën spitalore të burgjeve, sipas rastit.

3. Trajtimi shëndetësor i të burgosurve përfshin kontroll të plotë për të përcaktuar nevojat e kujdesit shëndetësor parësor duke përfshirë, por pa u kufizuar në kontrollet për:

- a) sëmundjet seksualisht të transmetueshme;
- b) sëmundjet e lindura të gjakut;
- c) kujdesin shëndetësor mendor;
- ç) çrregullimet posttraumatike;
- d) rrezikun e vetëvrasjes ose të vetëdëmtimit;
- dh) historinë e shëndetit riprodhues;
- e) praninë e varësisë të drogës;
- ë) abuzimin seksual dhe format e tjera të dhunës, që mund të ketë pësuar përpara pranimi në institucion.

4. Të miturve të burgosur u sigurohet kujdesi dhe trajtimi mjekësor në përputhje me Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

5. Grave dhe të miturave të burgosura u ofrohen programe dhe shërbime specifike në përputhje me moshën dhe gjininë e tyre. Ato informohen me një gjuhë të kuptueshme për kujdesin shëndetësor, për parandalimin e sëmundjeve të ndryshme, për higjienën vetjake, për format e dhunës dhe për çdo lloj abuzimi. Gratë dhe të miturat, që kanë pasur përvoja të dhunës fizike, psikologjike e seksuale u nënshtrohen programeve të kujdesit shëndetësor për trajtimin dhe rehabilitimin e tyre.

6. Në rastin e grave të burgosura, institucioni siguron kontrollin periodik nga mjeku gjinekolog, mjeku psikiatër dhe kontrole periodike për parandalimin dhe diagnostikimin e sëmundjeve të kancerit të gjirit dhe sëmundjeve të tjera për gratë.

Në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale për gratë sigurohen kushtet e nevojshme dhe të veçanta për kujdesin dhe trajtimin e gruas shtatzënë, para lindjes dhe pas lindjes. Lindja e fëmijës realizohet në një institucion shëndetësor jashtë sistemit të burgjeve. Nëse një fëmijë ka lindur gjatë kohës që nëna kryen dënimin, ky fakt nuk përmendet në certifikatën e lindjes.

7. Të burgosurit që shfaqin shenja të përdorimit të drogës, të substancave psikotrope, alkoolit ose shfaqin shenja të stresit u nënshtrohen të njëjtave programe shëndetësore dhe sociale që zbatohen jashtë institucionit.

8. Personat që mbartin sëmundje infektive, përfshirë virusin HIV, trajtohen në përputhje me standardet që zbatohen për këto kategori në institucionet spitalore.

9. Të burgosurit me sëmundje kronike ose të moshuar përfitojnë shërbime të kujdesit shëndetësor sipas standardeve që zbatohen për këto kategori pranë institucioneve të specializuara jashtë sistemit të burgjeve.

10. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve garanton ofrimin e shërbimeve të kujdesit shëndetësor të nevojshëm në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale dhe, në rast se ofrimi i këtyre shërbimeve është i pamundur të kryhet në këto institucione, shërbimet mundësohen në struktura shëndetësore të specializuara jashtë sistemit të burgjeve.

11. Për qëllime të zbatimit të pikës 2 të këtij neni, Ministria e Drejtësisë dhe ministria përgjegjëse për shëndetësinë nënshkruajnë marrëveshje të përbashkët bashkëpunimi.

Neni 43 **Punësimi**

1. I burgosuri i aftë për punë ka të drejtë të kryejë një punë të denjë dhe të zgjedhur prej tij. Ndalohet puna e detyruar ose si formë e dënimit disiplinor.

2. Puna e kryer nga i burgosuri shpërblehet dhe përfshihet në vjetërsinë në punë për efekt pensioni.

3. Punësimi i të burgosurit ka si qëllim të garantojë fitimin, ruajtjen dhe zhvillimin e aftësive për punë dhe njohurive profesionale, për riintegrimin në shoqëri pas përfundimit të kryerjes së dënimit.

4. Përshkrimi i përgjithshëm i punës që kryhet nga i burgosuri duhet të jetë në përputhje me gjendjen shëndetësore, njohuritë dhe aftësitë për punë, formimin profesional, karakteristikat e veçanta të personalitetit, si dhe me perspektivën e riintegrit të tij në shoqëri.

5. I burgosuri punësohet nga administrata e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale ose nga persona juridikë privatë brenda ose jashtë institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale. Ndalohet punësimi jashtë institucionit të burgosurit, që është vendosur në institucionet e sigurisë së lartë. Kontrata e punësimit e lidhur me një të burgosur nuk duhet të tregojë se ai ose ajo është duke kryer dënimin.

6. Personeli i institucionit nxit dhe krijon kushte për vetëpunësimin e të dënuarve.

7. Të burgosurit me aftësi të kufizuara mund të punësohen duke i ofruar një përshtatje të arsyeshme sipas llojit të punës ose duke e përdorur punën për qëllime terapeutike.

8. Punësimi jashtë institucionit të dënuarve mund të lejohet nga drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve me propozimin e drejtorit të institucionit në rastet kur nuk cenohen nevojat e sigurisë dhe e lejon vlerësimi i rrezikshmërisë së të dënuarit.

9. Rregullat e detajuara për ruajtjen dhe sigurinë e të burgosurve, që punësohen jashtë institucionit të ekzekutimit të vendimit të vendimeve penale, përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

10. I burgosuri i mitur mund të punësohet vetëm nëse një gjë e tillë lehtëson edukimin profesional, punësimin e tij pas lirimit dhe nuk pengon arsimimin e tij. Angazhimi i të miturve në punë të lehta kryhet në përputhje me rregullat e caktuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur dhe në Kodin Punës.

11. Punësimi i të paraburgosurve jashtë institucionit mund të lejohet vetëm me vendim të prokurorit. Në çdo rast, dalja jashtë institucionit dhe kryerja e punës realizohen gjithmonë të shoqëruar nga personeli i institucionit dhe të ruajtur nga Policia e Burgjeve.

12. Rregullat e posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës dhe kohëzgjatja e saj përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 44

Shpërblimi i punës

1. I burgosuri ka të drejtën e një shpërblimi mujor për punën e tij. Shpërblimi për secilën kategori caktohet në vlerë të drejtë në proporcion me sasinë dhe cilësinë e punës së kryer dhe organizimin e punës që rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave.

2. I burgosuri ka të drejtë të disponojë lirshëm dyzet për qind të të ardhurave të fituara nga puna.

Neni 45

Arsimimi

1. Arsimimi dhe formimi kulturor e profesional bëhen me anë të organizimit të programeve arsimore, si dhe të kurseve profesionale, sipas legjislacionit në fuqi për sistemin arsimor parauniversitar dhe legjislacionit në fuqi për arsimin dhe formimin profesional.

2. Të burgosurit që nuk ka përfunduar arsimin nëntëvjeçar i krijohen kushte për përfundimin e tij me anë të një programi të veçantë, të miratuar nga ministria përgjegjëse për arsimin.

3. I burgosuri ka të drejtë të vazhdojë arsimin e mesëm dhe të lartë gjatë kohës së qëndrimit në institucion, sipas rregullave të parashikuara në legjislacionit për arsimin parauniversitar dhe arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë.

4. Për aq sa është e mundur, arsimimi i të burgosurit integrohet me sistemin arsimor dhe sistemin e trajnimit profesional për të lehtësuar vijimin e arsimimit dhe trajnimit profesional pa vështirësi pas përfundimit të kryerjes së dënit. Arsimi dhe trajnimi profesional i të burgosurit zhvillohet nën vëzhgimin e institucioneve të jashtme arsimore dhe të formimit profesional.

5. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, si dhe institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale nxisin përfitimin, njohjen dhe certifikimin e kualifikimeve profesionale, si dhe kryerjen dhe lehtësimin e ndjekjes së kurseve profesionale duke përdorur kurset me kohë të pjesshme.

6. Kujdes i veçantë i kushtohet formimit kulturor e profesional të të burgosurit me moshë nën 29 vjeç.

7. Të burgosurve të mitur dhe të rinj u sigurohet arsimi bazë i detyrueshëm dhe, sipas rastit, edhe arsimi i mesëm ose i lartë. Organizimi i programeve arsimore dhe edukuese për të burgosurit e mitur dhe të rinj kryhet në përputhje me Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

8. Të burgosurit që u përkasin pakicave kombëtare, që nuk kuptojnë ose nuk zotërojnë gjuhën shqipe, shtetasve të huaj ose personave pa shtetësi, që nuk kuptojnë gjuhën shqipe, u mundësohen materiale të shkruara në gjuhën e tyre ose në një gjuhë që e kuptojnë më mirë.

9. Rregullat më të detajuara për mënyrën e zhvillimit të arsimit dhe formimit profesional përcaktohen me udhëzim të përbashkët të ministrit të Drejtësisë dhe ministrit përgjegjës për arsimin dhe formimin profesional.

Neni 46

Veprimtaritë kulturore, çlodhëse e sportive

1. Organizimi i veprimtarive kulturore, çlodhëse e sportive duhet të synojë ruajtjen dhe zhvillimin e aftësive fizike dhe psikike të të burgosurit.

2. Për të burgosurit e mitur hartohet një program i veçantë përfshirjeje në veprimtari kulturore, krijuese e sportive, në bashkëpunim me të miturin.

3. Të burgosurit me aftësitë kufizuara i sigurohen programe trajnuese ripërtëritëse, çlodhëse, kulturore e sportive, që sigurojnë përshtatjen e arsyeshme.

4. Institucioni bashkëpunon me institucionet e tjera, organizatat jofitimprurëse e fetare për organizimin e veprimtarive kulturore, krijuese dhe sportive, brenda dhe jashtë institucionit.

Neni 47

Mjediset dhe kushtet e trajtimit

1. Në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, në varësi të nevojave të trajtimit, sigurohen mjedise, kushte të përshtatshme dhe të nevojshme për zhvillimin e punës, arsimimin parauniversitar dhe profesional, veprimtaritë çlodhëse, kulturore dhe çdo veprimtari tjetër e përbashkët ose individuale.

2. Pranë çdo institucioni të ekzekutimit të vendimeve penale krijohet biblioteka me botime bashkëkohore dhe periodike. Në institucionet për të mitur, botimet dhe periodikët mbajnë parasysh nevojat e të burgosurit të mitur.

Neni 48

Lidhjet me familjen

1. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale i kushtojnë kujdes të veçantë ruajtjes, përmirësimit ose rivendosjes së lidhjeve të të burgosurit me familjen.

2. I burgosuri ka të drejtë të informojë menjëherë anëtarët e familjes për futjen e tij në institucion ose kur transferohet prej tij. Me pëlqim të të burgosurit, komunikimi mund të bëhet edhe nga personeli i institucionit.

3. Të burgosurit të mitur i garantohen kontaktet me anëtarët e familjes dhe rrethin shoqëror sipas parashikimeve të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

4. Institucioni njofton menjëherë anëtarët e familjes në rast vdekjeje, sëmundjeje të rëndë fizike ose psikike, plagosje të rëndë të një të burgosuri ose transferimin e tij në qendrën spitalore të burgjeve.

5. Institucioni njofton menjëherë të burgosurin kur vihet në dijeni për vdekjen ose sëmundjet e rënda të anëtarëve të familjes së tij.

6. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale harton një program të individualizuar për të favorizuar lidhjet e të burgosurit me anëtarët e familjes në varësi të nevojave që kanë të burgosurit e mitur dhe të burgosurat që kanë fëmijë të mitur.

Neni 49

Takimet, vizitat, korrespondencat dhe informacioni

1. I burgosuri ka të drejtën e vizitës të paktën katër herë në muaj me anëtarët e familjes me kohëzgjatje të paktën 1 (një) orë. Kur organizimi i institucionit e lejon, i burgosuri mund të autorizohet të qëndrojë me familjarët përtej kufirit kohor të parashikuar. Vizitat zhvillohen në mjedise të veçanta nën mbikëqyrjen e personelit të institucionit, jo të dëgjimit, sipas rregullave të parashikuara në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Në rastin e të paraburgosurve merret miratimi paraprak me shkrim i prokurorit.

2. Për vizitat që u bëhen grave të burgosura nga fëmijët e tyre zbatohen rregulla të posaçme dhe u mundësohen vizita më të shpeshta.

3. Të burgosurit kanë të drejtë të komunikojnë me median, me përjashtim të rasteve kur ka shkaqe të arsyeshme që përlligjin moslejimin e këtyre kontakteve të lidhura me: ruajtjen e sigurisë brenda institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale, me integritetin e viktimave, të burgosurve të tjerë ose të personelit të institucionit.

4. Drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve, bazuar në kërkesën e motivuar, autorizon hyrjen e medieve në mjediset e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale. Gjatë shqyrtimit të kërkesës për autorizim mbahen parasysh të gjitha aspektet e sigurisë të parashikuara në pikën 3 të këtij neni. Në rastin e të paraburgosurve, merret miratimi paraprak me shkrim i prokurorit.

5. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale mundëson takime konfidenciale të të burgosurve me personat e parashikuar sipas nenit 51 të këtij ligji: anëtarët e komisionit të ekzekutimit të vendimeve penale, komisionerët e krijuar me ligj të posaçëm, përfaqësues të Drejtorisë së Ndihmës Juridike të garantuar nga shteti, përfaqësues të organizatave ndërkombëtare, përfaqësues të organizatave jofitimprurëse, vendase ose të huaja, që veprojnë në fushën e të drejtave të njeriut, të të drejtave të fëmijëve, grave, të rinjve, me të cilët Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve ka nënshkruar marrëveshje bashkëpunimi.

6. Në rastin e të burgosurve të mitur, korrespondenca telefonike dhe takimet me anëtarët e familjes realizohen në përputhje me rregullat e parashikuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

7. Personeli i institucionit vë në dispozicion të të burgosurit mjetet e nevojshme për realizimin e korrespondencës. Për të burgosurit që nuk kanë mundësi financiare, personeli i institucionit mundëson kartë me impulse ose siguron takime *online* nga institucioni.

8. Institucioni siguron krijimin e mjedisëve të përshtatshme për qëndrimin e të dënuarit me familjen. Kjo e drejtë mundësohet pa diskriminim mbi bazë gjinie dhe sigurisë së institucionit, me përjashtim të kufizimeve të parashikuara në nenin 17 të këtij ligji.

9. Të burgosurit i lejohet kryerja e bisedave telefonike me anëtarët e familjes, të afërmit dhe në raste të veçanta me të tretët. Bisedat telefonike zhvillohen nën mbikëqyrjen vizuale të personelit të institucionit. Drejtori i institucionit, me vendim të prokurorit ose gjykatës, kufizon të drejtën e të paraburgosurit ose të të dënuarit për biseda telefonike.

10. Të burgosurit lejohen të mbajnë gazeta, revista e libra, që janë në shitje të lirë dhe të shfrytëzojnë mjete të tjera informacioni.

11. Kontrolli i korrespondencës së të burgosurit bëhet në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurës Penale.

12. Nuk lejohet kontrolli i korrespondencës me Avokatin e Popullit, mbrojtësit dhe organizmat ndërkombëtarë kompetentë në fushën e të drejtave të njeriut.

13. Përjashtimisht për të burgosurin ndaj të cilit zbatohet regjimi i posaçëm, të drejtat e parashikuara në këtë nen zbatohen për atë që nuk bien në kundërshtim me kërkesat e nenit 17 të këtij ligji.

14. Rregulla të detajuara, për kryerjen e vizitave, takimeve dhe mbajtjes së korrespondencës përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 50

E drejta e besimit dhe ushtrimi i riteve fetare

1. Të burgosurit kanë të drejtën e besimit dhe të ushtrimit të riteve. Institucioni siguron mjedise të veçanta për të lejuar praktikimin e fesë dhe ndjekjen e besimit fetar nga të burgosurit.

2. Të burgosurit kanë të drejtë të takohen me përfaqësues të komuniteteve fetare, të caktuar në marrëveshje ndërmjet Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe komuniteteve fetare të njohura ligjërisht dhe të mbajnë libra që lidhen me fenë ose besimin.

Neni 51

Hyrja në institucion

1. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale mund të vizitohen pa autorizim nga: Presidenti i Republikës, Kryetari i Kuvendit, Kryeministri, kryetari i Gjykatës Kushtetuese, zëvendëskryetari i Kuvendit, zëvendëskryeministri, ministri i Drejtësisë, kryetari i Gjykatës së Lartë, Prokurori i Përgjithshëm, Drejtuesi i Prokurorisë së Posaçme, deputetët, zëvendësministri i Drejtësisë, Avokati i Popullit, komisionerët dhe ndihmëskomisionerët e tij, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve dhe zëvendësit e tij, drejtori i Policisë së Burgjeve, drejtori dhe inspektorët e kontrollit të brendshëm të burgjeve, anëtarët e komisionit të ekzekutimit të vendimeve penale, gjyqtarët dhe prokurorët gjatë ushtrimit të detyrës së tyre, mbrojtësit e të burgosurve, si dhe oficerët e Policisë Gjyqësore të deleguar.

2. Personat që shoqërojnë subjektet e përmendura në pikën 1 të këtij neni, nuk pajisen me autorizim në rastin e vizitave pranë institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale, por në çdo rast numri i tyre nuk duhet të jetë më shumë se dy.

3. Mbrojtësit e të burgosurit mund të shoqërohen vetëm nga kandidatët për avokat që kryejnë stazhin pranë tyre, sipas parashikimeve të legjislacionit në fuqi për profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë.

4. Të drejtën të hyjnë pa autorizim në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale e kanë edhe përfaqësuesit e institucioneve ndërkombëtare, në kuadër të angazhimeve të marra përsipër nga Republika e Shqipërisë, gjatë kryerjes së vizitave monitoruese.

5. Personat e autorizuar në urdhrin e inspektimit nga ministri i Drejtësisë, gëzojnë të drejtën të hyjnë në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale.

6. Personat e tjerë, që nuk parashikohen në pikat 1 dhe 2 të këtij neni, mund të hyjnë në institucion vetëm me autorizim të drejtorit të institucionit.

7. Personat e parashikuara në pikën 5 të këtij neni, kanë të drejtë të ankohen pranë drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve në rast refuzimi pa shkaqe të arsyeshme të dhënies së autorizimit nga drejtori i institucionit.

8. Rregullat e parashikuara në këtë nen zbatohen edhe për përfaqësuesit e komuniteteve fetare.

PJESA E KATËRT REGJIMI NË INSTITUCION

KREU I NORMAT E SJELLJES, ZHDËMTIMI DHE PËRGJEGJËSIA DISIPLINORE

Neni 52
Normat e sjelljes në institucion

1. Rregullorja e përgjithshme e burgjeve dhe rregullorja e brendshme e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale përcaktojnë rregulla për trajtimin, regjimin dhe sjelljen e të burgosurve në institucion, në përputhje me parashikimet e këtij ligji, dhe me synim rehabilitimin dhe riintegrimin e të burgosurve.

2. Personeli i institucionit që në momentin e pranimin në institucion, e njeh të burgosurin me të drejtat e detyrat e tij, rregullat e trajtimit dhe të disiplinës dhe rregulloren e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale. Gjatë kohës së qëndrimit në institucion, i burgosuri është i detyruar të respektojë rregullat e parashikuara në rregulloren e brendshme të institucionit.

3. Asnjë të burgosuri nuk mund t'i caktohet detyra në shërbimet e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale, që i japin atij një pozicion më të favorshëm në krahasim me të burgosurit e tjerë.

Neni 53
Përgjegjësia për dëmet

1. I burgosuri duhet të kujdeset për sendet e vëna në dispozicion të tij, si dhe të shmangë çdo dëmtim të sendeve të të tjerëve.

2. I burgosuri që shkakton dëm material ndaj personelit të institucionit ose personave të tjerë, detyrohet të dëmshpërblejë dëmin e shkaktuar.

3. Rregulla të hollësishme për mënyrën dhe kriteret e shpërblimit të dëmit përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 54
Kontrolli personal i të burgosurit

1. I burgosuri i nënshtrohet kontrollit personal në çdo rast të hyrjes ose të daljes nga institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale dhe në rastet kur ka dyshime të arsyeshme që mban sende të ndaluara.

2. Kontrolli personal i të burgosurit duhet të jetë në proporcion me nevojën që dikton kryerjen e tij dhe bëhet duke respektuar dinjitetin, besimin dhe veçori të tjera të tij.

3. Kontrolli mund të bëhet vetëm nga persona me të njëjtin gjini me të burgosurin, në praninë e jo më pak se dy punonjësve, në mënyrë që të shmangë mundësinë e kontaktit vizual nga personeli i gjinisë tjetër.

4. Kontrolli i të burgosurave gra dhe vajza kryhet vetëm nga stafi me të njëjtën gjini, i trajnuar me metoda të përshtatshme kontrolli, në përputhje me procedurat e përcaktuara në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

5. Kontrolli i të miturit të burgosur kryhet në përputhje me rregullat e parashikuara në Kodin e Drejtësisë Penale për të Miturit.

6. Në çdo rast, ndalohet kontrolli intim ndaj të burgosurit nga punonjësi i Policisë së Burgjeve. Kontrolli intim bëhet vetëm nga mjeku i institucionit, me autorizim të drejtorit të institucionit vetëm kur ka dyshim të arsyeshëm se personi që kontrollohet mund të ketë fshehur sende të ndalura. Kontrolli intim bëhet në përputhje me rregullat dhe sipas procedurës së parashikuar në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 55
Kontrolli në mjediset e dhomave

Kontrolli në mjediset dhe dhomat ku qëndrojnë të burgosurit kryhet nga personeli i specializuar në prani të të burgosurit, me përjashtim të rasteve kur prania e tij përbën rrezik për sigurinë fizike të punonjësve të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve.

Neni 56

Kontrolli personal i vizitorëve dhe i personelit

Kontrolli personal zbatohet edhe për subjektet që kanë statusin e vizitorit dhe për personelin e institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale, sipas rregullave dhe procedurave të parashikuara në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 57

Shoqërimi i të burgosurit

1. Lëvizjet e burgosurit jashtë institucionit bëhen për aq sa është e mundur brenda një kohë sa më të shkurtër dhe në çdo rast nën shoqërimin e personelit të Policisë së Burgjeve, sipas rregullave të përcaktuara në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

2. Shoqërimi i grave dhe i të miturave të burgosura kryhet nga personeli i së njëjtës gjini, ndërsa shoqërimi i të burgosurve të sëmurë kryhet me praninë e stafit mjekësor.

3. Gjatë lëvizjes tregohet kujdesi i duhur për ta ekspozuar të burgosurin sa më pak që të jetë e mundur para publikut, duke marrë masat e duhura mbrojtëse për të siguruar mbrojtjen e identitetit të tij dhe të kushteve, që nuk cenojnë dinjitetin apo përkeqësojnë gjendjen e tij fizike.

4. Në lëvizjet në grup është i detyrueshëm përdorimi i prangave ose i mjeteve të tjera shtrënguese. Mjetet shtrënguese që përdoren gjatë lëvizjes së të burgosurit duhet të jenë në proporcion me nivelin e rrezikut dhe qëllimin për të cilin përdoren.

Neni 58

Kërkesa dhe ankesa

1. I burgosuri ka të drejtë të paraqesë kërkesë ose ankesë drejtuar personelit të institucionit, Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve, ministrit të Drejtësisë, Avokatit të Popullit, organizatave ndërkombëtare, organizatave jofitimprurëse, vendase dhe të huaja, prokurorit ose gjykatës së vendit të ekzekutimit të vendimit penal, si dhe personave që sipas nenit 51 të këtij ligji kanë të drejtë të vizitojnë institucionin.

2. Kërkesa paraqitet me shkrim ose, përjashtimisht, në mënyrë verbale. Ankesa e paraqitur verbalisht dhe që i drejtohet personelit të institucionit, nëse kërkohet nga burgosuri, dokumentohet me procesverbal.

3. I burgosuri informohet për mundësinë e takimeve me drejtorin e institucionit ose personelin përgjegjës për çështje në interes të tij ose që përbëjnë shqetësim.

4. Personeli i institucionit ndihmon të burgosurin të mbajë kontakte me botën e jashtme dhe vë në dispozicion të tij mjetet e nevojshme për përgatitjen e kërkesës ose ankesës.

5. Personeli i autorizuar organizon takime periodike me të burgosurit, me qëllim krijimin e mundësive të paraqitjes së kërkesave ose ankesave. Rregullat dhe procedurat për shpeshtësinë, kohën e takimeve dhe mënyrën e zhvillimit të tyre përcaktohen me urdhër të drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve.

6. Kërkesa ose ankesa, pasi regjistrohet në një regjistër të veçantë, i dorëzohet drejtorit të institucionit, i cili ngarkon punonjësën përkatës për trajtimin e saj dhe kthimin e përgjigjes të burgosurit.

7. Bazuar në ankesën e paraqitur nga i burgosuri, drejtuesi i institucionit mund të kërkojë fillimin e një procedurë inspektimi ose të paraqesë kallëzim penal kur konstaton se ka elemente të veprës penale.

8. Çdo institucion mban dhe përditëson regjistrin e kërkesave ose të ankesave të të burgosurve në formë shkresore dhe elektronike. Formatit dhe përmbajtja e regjistrit, si dhe procedura për kthimin e përgjigjes përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 59

Afatet e shqyrtimit të ankesës dhe të kërkesës

1. Organet kompetente, sipas këtij ligji, shqyrtojnë ankesën dhe kërkesën sa më parë, por jo më vonë se 14 ditë nga paraqitja, përveç rasteve kur ky ligj parashikon afate të posaçme për shqyrtimin e tyre.

2. Kundër vendimit të dhënë sipas pikës 1 të këtij neni, ose në rastin kur organet kompetente nuk shprehin vendim, i burgosuri ka të drejtë të ankohej në rrugë administrative pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve brenda 30 ditëve nga marrja dijeni. Kundër vendimit të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve i burgosuri ka të drejtë t'i drejtohet gjykatës kompetente sipas parashikimeve të nenit 80 të këtij ligji.

3. I burgosuri ka të drejtë të paraqesë kërkesa dhe ankesa pranë Komisionit Ekzekutimit të Vendimeve Penale. Rregullat, procedurat dhe afatet e shqyrtimit të kërkesave dhe ankesave nga Komisioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale përcaktohen në përputhje me legjislacionin në fuqi për ekzekutimin e vendimeve penale.

Neni 60

Rregullat e disiplinës

1. Rregullat e disiplinës zbatohen në mënyrë që të stimulojnë ndjenjën e përgjegjësisë dhe aftësinë e vetëkontrollit të të burgosurit. Ato hartohen në përshtatje me gjininë, moshën, gjendjen fizike, psikike e psikologjike të tij.

2. Për të burgosurit e mitur, të burgosurit e diagnostikuar me çrregullime të shëndetit mendor, të burgosurit që kanë pasur përvoja të dhunës fizike, psikologjike ose të abuzimit seksual, zbatohet një regjim disiplinor lehtësues në përputhje me nevojat e tyre.

3. Rregullat e regjimit disiplinor lehtësues dhe procedurat për zbatimin e tij përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 61

Rregullat e zbatimit të masave disiplinore

1. Masat disiplinore duhet të jenë forma e fundit e rregullimit të sjelljes. Në rastet kur është e mundur, personeli i institucionit përdor ndërmjetësimin për zgjidhjen e konflikteve ndërmjet të burgosurve ose mes tyre dhe personelit të institucionit.

2. Ndaj të burgosurve nuk mund të merren masa disiplinore për një fakt që nuk është parashikuar shprehimisht si shkelje në këtë ligj.

3. Masa disiplinore mund të jepet vetëm pasi është respektuar e drejta e të burgosurit për t'u dëgjuar dhe verifikimit të pretendimeve të parashtruara prej tij.

4. Masat disiplinore caktohen në përputhje me llojin dhe rëndësinë e shkeljes, qëndrimin e të burgosurit ndaj saj, moshën, personalitetin e tij, si dhe gjendjen fizike ose psikologjike të të burgosurit.

5. Në rastin e të burgosurve të mitur, llojet e masave disiplinore dhe kufijtë e zbatimit të tyre jepen në përputhje me parashikimet e Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

6. Masat disiplinore zbatohen në mënyrë të tillë, që të nxisin ndjenjën e përgjegjësisë dhe aftësinë e vetëkontrollit të të burgosurit.

7. Ndalohen dënimet kolektive, ndëshkimet trupore, dënimi përmes vendosjes në dhoma të errëta dhe forma të tjera dënimesh degraduese ose poshtëruese.

Neni 62

Klasifikimi i shkeljeve disiplinore

1. Shkeljet disiplinore klasifikohen në:
 - a) shkelje të lehta;
 - b) shkelje të rënda;
 - c) shkelje shumë të rënda.
2. Shkelje të lehta disiplinore janë:
 - a) neglizhenca në kryerjen e pastrimit personal, të dhomës ose të mjediseve të përbashkëta;
 - b) simulimi i sëmundjes.
3. Shkelje të rënda disiplinore janë:
 - a) përdorimi i fjalëve të pahijshme dhe fyese ndaj të burgosurve të tjerë ose personelit të institucionit;
 - b) kryerja e veprimeve ose akteve me qëllime përfitimi;
 - c) moszbatimi i urdhrave të personelit të institucionit ose vonesa e pajustificuar në zbatimin e tyre.
4. Shkelje shumë të rënda disiplinore janë:
 - a) organizimi, pjesëmarrja dhe nxitja e veprimtarive, që cenojnë masat e sigurisë në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale;
 - b) kundërshtimi me dhunë i punonjësve të institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale;
 - c) ushtrimi i dhunës fizike ose psikike ndaj të burgosurve të tjerë;
 - ç) përgatitja dhe përpjekja për t'u larguar nga institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale ose gjatë shoqërimit të të burgosurit;
 - d) përvetësimi ose dëmtimi me dashje i pasurisë së institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale ose të burgosurve të tjerë;
 - dh) dhuna verbale ose sjellja agresive ndaj të burgosurve të tjerë;
 - e) mbajtja, përdorimi dhe qarkullimi i sendeve të ndaluara, kur nuk përbën vepër penale;
 - ë) përdorimi i lëndëve narkotike dhe pijeve alkoolike;
 - f) shkelja e afatit të kthimit në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale pas lejes, pa arsye objektive të vërtetuara.
5. Ndaj të burgosurve nuk mund të fillojë procedimi disiplinor në rastet kur sjelljet, veprimet ose mosveprimet e tyre nuk përbëjnë shkelje disiplinore.

Neni 63

Masat parandaluese

1. Drejtori i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale mund të urdhërojë veçimin e të burgosurit vetëm për shkelje shumë të rënda disiplinore, sipas parashikimeve të nenit 62 të këtij ligji, duke e vendosur në mjediset e veçimit deri në mbledhjen e komisionit disiplinor. Këto mjedise duhet të respektojnë standardet minimale që zbatohen për qëndrimin e të dënuarve.
2. Masa parandaluese ka si qëllim garantimin e sigurisë në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale dhe parandalimin e dëmtimeve ose pasojave që mund të vijnë nga sjellja ose veprimet e të burgosurit.
3. Masa parandaluese vendosen pa diskriminim dhe duhet të jenë në proporcion me situatën dhe nivelin e rrezikut.

Neni 64

Masat disiplinore

1. Për shkeljet disiplinore zbatohen këto masa:

- a) këshillim individual;
- b) përjashtim nga veprimtari të përbashkëta deri në 10 ditë;
- c) përjashtim nga ajrosja në grup deri në 10 ditë;
- ç) përjashtim nga veprimtaritë e përbashkëta deri në 14 ditë.

2. Ndalohet dënimi dy herë i të burgosurve për të njëjtën shkelje për të cilën është shprehur më parë me vendim organi kompetent disiplinor.

3. I burgosuri ndaj të cilit është dhënë një masë disiplinore, në përputhje me shkronjat “b” dhe “ç” të pikës 1 të këtij neni, vendoset në dhomat e veçimit, të cilat duhet të respektojnë standardet minimale që zbatohen për qëndrimin e të dënuarve, deri në përfundim të kohëzgjatjes së masës disiplinore.

4. Masat e parashikuara në shkronjat “b”, “c” dhe “ç”, të pikës 1, jepen deri në gjysmën e kohës së parashikuar në rastet e të burgosurave gra. Ndaj të burgosurave shtatzëna ose që kanë fëmijën nën kujdesje në institucion zbatohet vetëm masa disiplinore e parashikuar në shkronjën “a” të pikës 1 të këtij neni.

5. Ndaj të burgosurve me aftësi ndryshe fizike ose çrregullime të shëndetit mendor masat disiplinore, të parashikuara në shkronjat “b” dhe “ç”, të pikës 1 të këtij neni, nuk mund të jepen nëse ndikojnë në përkeqësimin e gjendjes së tyre, bazuar në raportin mjekësor të hartuar në përputhje me nenin 65, pika 4, të këtij ligji.

6. Masat disiplinore të përjashtimit nga veprimtaritë e përbashkëta, të parashikuara në shkronjat “b” dhe “ç” të pikës 1 të këtij neni, nuk mund fillojnë të zbatohen pa pasur një raport paraprak të lëshuar nga mjeku, që vërteton gjendjen fizike dhe mendore të të burgosurit.

7. Zbatimi i masës disiplinore të përjashtimit nga veprimtaritë e përbashkëta i nënshtrohet kontrollit të përditshëm mjekësor. Gjatë zbatimit të kësaj mase disiplinore duhet t’i garantohet të paktën një herë kontakte me anëtarët e familjes dhe të paktën një orë ajrim çdo ditë nëse e lejojnë kushtet atmosferike.

8. Masat disiplinore, llojet dhe kufijtë e zbatimit të tyre ndaj të burgosurve të mitur parashikohen në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur. Rregullat e posaçme për zbatimin e tyre parashikohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

9. Masat disiplinore administrohen në dosjen personale të të dënuarit.

Neni 65

Organi kompetent për dhënien e masave disiplinore

1. Masa disiplinore e këshillimit individual jepet nga drejtori i institucionit.

2. Masat disiplinore të parashikuara nga shkronjat “b”, “c”, “ç” të nenit 64 të këtij ligji vendosen nga komisioni disiplinor. Komisioni disiplinor përbëhet nga 5 anëtarë si më poshtë:

- a) drejtori i institucionit, në cilësinë e kryetarit;
- b) përgjegjësi i sektorit ligjor;
- c) përgjegjësi i sektorit të sigurisë;
- ç) përgjegjësi i sektorit të kujdesit social; dhe
- d) specialisti i sektorit të kujdesit social që trajton të dënuarin.

3. Komisioni disiplinor ngrihet dhe funksionon me urdhër të drejtorit të institucionit, i cili mbledh komisionin disiplinor jo më vonë se 48 orë nga momenti i konstatimit të shkeljes.

4. Përpara fillimit të shqyrtimit disiplinor, mjeku përgatit një raport mjekësor ku shprehet për gjendjen shëndetësore të të burgosurit ndaj të cilit ka filluar procedura disiplinore. Raporti vihet në dispozicion të komisionit disiplinor dhe shqyrtohet prej tij për efekt të përcaktimit të masës disiplinore. Mjeku merr pjesë në mbledhjet e komisionit disiplinor pa të drejtë vote dhe ka të drejtë të japë sqarime nëse kjo kërkohet nga komisioni disiplinor.

Neni 66

Procedura e dhënies së masave disiplinore

1. Komisioni disiplinor merr vendim për dhënien e masës disiplinore pasi ka dëgjuar më parë të burgosurin ndaj të cilit ka filluar procedimi disiplinor.

2. Institucioni merr masa për njoftimin e fillimit të procedimit disiplinor. Njoftimi i personit të interesuar ose refuzimi i tij për t'u shprehur përpara komisionit disiplinor vërtetohet kundrejt nënshkrimit të të interesuarit dhe, në rastet e kundërshtimit të tij, me nënshkrimin e dy personave të tjerë nga personeli i institucionit, që nuk janë të përfshirë në ngjarjen që ka shërbyer si shkak për fillimin e procedimit disiplinor.

3. I burgosuri ndaj të cilit ka filluar procedimi disiplinor ka të drejtë:

a) të informohet menjëherë në mënyrë të qartë dhe në një gjuhë që është e kuptueshme prej tij për faktet, shkeljet dhe masat disiplinore që mund të vendosen;

b) të dëgjohet dhe t'i jepen koha dhe lehtësitë e mjaftueshme për të parashtruar pretendime dhe prova në mbrojtje të tij;

c) të asistohet nga një mbrojtës kur kjo kërkohet prej tij;

ç) të kërkojë thirrjen dhe dëgjimin e dëshmitarëve; dhe

d) të përfitojë falas ndihmën e një përkthyesi kur nuk kupton ose flet gjuhën shqipe.

4. I burgosuri me aftësi të kufizuara në të folur dhe në të dëgjuar ndihmohet nga një interpretues i gjuhës së shenjave ose lehtësues i komunikimit.

5. Procedura e dhënies së masave disiplinore për të burgosurin e mitur bëhet në përputhje me Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur. Rregulla të posaçme lidhur me procedurat e masës disiplinore për të miturit dhe autoritetet përkatëse përcaktohen në Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve.

6. Vendimi i arsyetuar i komisionit disiplinor për marrjen e masës disiplinore merret brenda 20 ditëve nga konstatimi i shkeljes dhe i njoftohet të burgosurit.

Neni 67

Ankimi i masave disiplinore

1. I burgosuri ka të drejtë ta ankimojë masën disiplinore pranë komisionit të apelimit të masave disiplinore në Drejtorinë e Përgjithshme të Burgjeve, brenda 15 ditëve nga njoftimi me shkrim i vendimit për dhënien e masës disiplinore.

2. Komisioni i apelimit vendos lënien në fuqi, shfuqizimin ose kthimin për rishqyrtim të vendimit të komisionit disiplinor brenda 14 ditëve nga marrja e ankimit. Komisioni i apelimit njofton me shkrim të burgosurin për vendimin e tij.

3. Kundër vendimit të komisionit të apelimit i burgosuri ka të drejtë të ankohet në gjykatën kompetente brenda 15 ditëve nga njoftimi me shkrim i vendimit.

4. Masa disiplinore fillon efektin e saj nga momenti i marrjes së një vendimi nga komisioni disiplinor. Masat disiplinore, të parashikuara në shkronjat "b" dhe "ç" të pikës 1 të nenit 64 të këtij ligji, i fillojnë efektet nga momenti i zbatimit.

5. Masat disiplinore evidentohen në regjistrin e masave disiplinore, në dosjen psikosociale dhe në dosjen personale të të dënuarit menjëherë pas dhënies së vendimit nga komisioni disiplinor. Në rastin kur komisioni i apelimit ose gjykata me vendim të formës së prerë ka vendosur pranimin e ankimit të të burgosurit dhe shfuqizimin e masës disiplinore, masa disiplinore konsiderohet sikur nuk është dhënë dhe ky fakt pasqyrohet në regjistrin e masave disiplinore, në dosjen psikosociale dhe në dosjen personale të të burgosurit.

6. Masat disiplinore konsiderohen sikur nuk janë dhënë në rast mospërsëritje dhe kur nga data e dhënies së tyre kanë kaluar:

a) 6 muaj për masën disiplinore të parashikuar në shkronjën "a" të pikës 1 të nenit 64 të këtij ligji;

b) 1 vit për masat disiplinore të parashikuara në shkronjat "b", "c", dhe "ç" të pikës 1 të nenit 64 të këtij ligji.

7. Rregullat e detajuara për përbërjen, organizimin dhe funksionimin e komisionit të apelit përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 68

Regjimi i mbikëqyrjes së veçantë

1. I burgosuri mund të vendoset nën regjimin e mbikëqyrjes së veçantë për një periudhë jo më të gjatë se 3 muaj kur:

a) rrezikon sigurinë e personelit të institucionit, vizitorëve, ose kur ka rrezik të dëmtojë veten ose të tjerët;

b) ka rrezik të pengojë veprimtarinë e të burgosurve të tjerë nëpërmjet dhunës ose kërcënimeve;

c) ka rrezik të detyrojë të burgosurit e tjerë që t'iu nënshtrohen ose të përfitojë prej tyre;

ç) pengon të burgosurit e tjerë të mos zbatojnë rregullat individualisht ose në grup ose nxit shkeljen e tyre.

2. Vendosja e të burgosurit në regjimin e mbikëqyrjes së veçantë bëhet me vendim të arsyetuar të drejtorit të institucionit pas marrjes së raportit të vlerësimit nga Komisioni i Vlerësimit të Rrezikshmërisë së të Dënuarve. Vendimi i njoftohet menjëherë prokurorit, drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve, të burgosurit dhe mbrojtësit të tij.

3. Pas marrjes së vendimit sipas pikës 2 të këtij neni, drejtori i institucionit urdhëron kalimin e të burgosurit në regjimin e mbikëqyrjes së veçantë. I burgosuri ka të drejtë ta ankimojë urdhrin e drejtorit të institucionit në gjykatën kompetente brenda 10 ditëve nga njoftimi i urdhrit.

4. Regjimi i mbikëqyrjes së veçantë zbatohet në mjediset e brendshme të institucionit ku ndodhet i burgosuri.

5. Vendosja në regjimin e mbikëqyrjes së veçantë është e ndaluar për të burgosurin e mitur dhe gratë.

Neni 69

Organizimi i regjimit të mbikëqyrjes së veçantë

1. Regjimi i mbikëqyrjes së veçantë mund të kufizojë, për aq sa është e nevojshme dhe në përmbushje të një qëllimi të ligjshëm, disa të drejta të parashikuara në këtë ligj vetëm për qëllim të:

a) ruajtjes së rregullit dhe sigurisë në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale;

b) ushtrimit të të drejtave të burgosurve të tjerë.

2. Kufizimet që zbatohen gjatë regjimit të mbikëqyrjes së veçantë nuk mund të cenojnë parashikimet e këtij ligji për sa u takon higjienës, shërbimit shëndetësor, veshjes, ushqimit, mbajtjes, blerjes dhe marrjes së ushqimeve ose objekteve të tjera të parashikuara nga rregullorja e institucionit, aksesit në shërbimin e bibliotekës, lirisë së shprehjes dhe besimit, përdorimit të sendeve personale të lejuara, ajrimin, takimet me mbrojtësin, takimet me anëtarët e familjes e të afërmit.

Neni 70

Përdorimi i forcës fizike dhe i mjeteve shtrënguese

1. Përdorimi i forcës fizike ndaj të burgosurit nuk lejohet, me përjashtim të rasteve kur është i nevojshëm për vetëmbrojtje, për të ndaluar aktet e dhunshme, sulmin fizik ndaj një të burgosuri tjetër, tentativat e largimit nga institucioni, vetëdëmtimin ose në rast të rezistencës aktive ose pasive ndaj një urdhri të ligjshëm. Forca përdoret si mjet i fundit dhe nuk duhet të ketë karakter ndëshkues.

2. Masa e forcës së përdorur duhet të jetë në minimumin e mundshëm dhe përdoret në kohën më të shkurtër të mundshme.

3. I burgosuri, pas përdorimit të forcës, duhet t'i nënshtrohet ekzaminimit dhe trajtimit mjekësor. Në të gjitha rastet e përdorimit të forcës, punonjësi i institucionit, i cili për çdo lloj arsye ka përdorur forcën fizike ndaj të burgosurit, duhet menjëherë të vërë në dijeni me shkrim drejtorin e institucionit nëpërmjet një raporti, ku jepen arsyet, faktet dhe rrethanat që kanë diktuar nevojën e përdorimit të forcës, në ç'masë dhe me cilat mjete është ushtruar forca, si dhe nëse ka shkaktuar ose jo lëndime fizike tek i burgosuri ose tek personeli i burgjeve.

4. Mjetet e shtrëngimit fizik mund të përdoren për të shmangur përpjekjet për largimin nga institucioni, dhunën ndaj personelit të institucionit, të burgosurve të tjerë, dëmtimin e sendeve, si dhe për të garantuar shëndetin e vetë të burgosurit. Ndalohet përdorimi i mjeteve të shtrëngimit fizik si mjet ndëshkimi.

5. Personeli, që merret drejtpërdrejt me të burgosurit, trajnohet paraprakisht para se të marrë detyrën për teknikën që bëjnë të mundur përdorimin minimal të forcës.

6. Përdorimi i mjeteve të shtrëngimit fizik kryhet në mënyrë të përshkallëzuar, në proporcion me situatën dhe nivelin e rrezikut dhe duhet të jetë i kufizuar në kohë. Përdorimi i mjeteve të shtrëngimit fizik, për një periudhë më të gjatë se 48 orë, bëhet me miratimin e prokurorit.

7. Gjatë shtrëngimit fizik, i burgosuri duhet të jenë nën kontrollin e vazhdueshëm të shërbimit shëndetësor.

8. Në rastin e të dënuarve të mitur, forca dhe mjetet e shtrëngimit fizik përdoren vetëm në përputhje me rastet e jashtëzakonshme dhe kufijtë e përcaktuar në Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur. Forca dhe mjetet e tjera shtrënguese nuk mund të përdoren në asnjë rast për të miturën shtatzënë, përveç rastit kur ajo ka për qëllim të vetëdëmtohet.

Neni 71

Llojet dhe natyra e forcës dhe e mjeteve të shtrëngimit

1. Ndalohet përdorimi i mjeteve të forcës dhe atyre shtrënguese, që konsiderohen armë, ose i lëndëve narkotike në kuptim të Kodit Penal.

2. Në çdo rast, ndalohet përdorimi i forcës për qëllime të torturës, trajtimit ose dënimit çnjerëzor ose degradues. Përdorimi i mjeteve të shtrëngimit nuk duhet të tejkalojë kufizimet e vendosura në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

3. Punonjësit e shërbimit brenda institucionit nuk duhet të mbajnë armë, me përjashtim të rasteve të parashikuara në legjislacionin në fuqi për Policinë e Burgjeve.

4. Rregullat e hollësishme për llojet, mënyrat, natyrën, teknikën e përdorimit të forcës dhe të mjeteve të shtrëngimit, si dhe rregullat dhe masa e përdorimit të tyre me funksion parandalues dhe në përputhje me individualitetin e të burgosurit përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve

KREU II

LEJET, SHPËRBLIMET DHE NDRYSHIMI I GJENDJES CIVILE

Neni 72

Lejet shpërblyese

1. Të dënuarit, të cilët respektojnë rregullat e disiplinës, rregulloren e brendshme të institucionit, janë të motivuar për të marrë pjesë në programet rehabilituese e të riintegrit, si dhe nuk paraqesin rrezikshmëri shoqërore, kanë të drejtë të marrin leje shpërblyese, por jo më shumë se 20 ditë në vit. Për të dënuarit e mitur kohëzgjatja e lejeve shpërblyese në total përcaktohet në përputhje me Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

2. Leja shpërblyese i jepet në rastin e përmbushjes së kushteve të mëposhtme:

- a) të dënuarit deri në 3 vjet burgim, pasi të ketë kryer jo më pak se 1/4 e dënimit;
 - b) të dënuarit nga 3 deri në 10 vjet burgim, pasi të ketë kryer jo më pak se 1/2 e dënimit;
 - c) të dënuarit mbi 10 vjet burgim, pasi t'i ketë mbetur për të kryer më pak se 5 vjet heqje lirie.
3. Leja shpërblyese në institucionet e sigurisë së lartë jepet vetëm me urdhër të ministrit të Drejtësisë ose me autorizimin e tij nga drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve.
4. Leja shpërblyese në institucionet e sigurisë së zakonshme dhe të ulët jepet me urdhër të drejtorit të institucionit.
5. Brenda 7 ditëve nga marrja e kërkesës për leje, organi përgjegjës vendos miratimin ose refuzimin e kërkesës, duke u bazuar në planifikimin vjetor dhe raportet e vlerësimit për përmbushjen e kushteve të parashikuara në pikat 1 dhe 2 të këtij neni.
6. Kundër vendimit të refuzimit të lejes shpërblyese, i dënuari në institucionet e sigurisë së zakonshme ose të sigurisë së ulët apo përfaqësuesi i tij ligjor mund të paraqesë ankim brenda 5 ditëve pranë ministrit të Drejtësisë, sipas rregullave të parashikuara në Kodin e Procedurave Administrative. Kundër vendimit të ministrit të Drejtësisë mund të bëhet ankim në gjykatën kompetente. Kundër vendimit të refuzimit të lejes shpërblyese i dënuari në institucionet e sigurisë së lartë ose përfaqësuesi i tij ligjor, mund të paraqesë ankim në gjykatën kompetente brenda 5 ditëve nga marrja dëni.
7. Procedurat e dhënies së lejeve shpërblyese përcaktohen me udhëzim të ministrit të Drejtësisë.

Neni 73

Leje të veçanta

1. I burgosuri ka të drejtë të përfitojë leje të veçantë në rast të sëmundjeve të rënda, të cilat rrezikojnë jetën e anëtarëve të familjes, të vërtetuar me raport mjekësor, ose të ngjarjeve të rëndësishme familjare, si vdekje, lindje ose martesë, si dhe në rastet e dhënies së provimeve të vetë të dënuarit. Kjo periudhë përfshihet në kohën e vuajtjes së dënimit.
2. Leja e veçantë për të dënuarin jepet nga drejtori i institucionit, ndërsa për të paraburgosurin jepet nga drejtori i institucionit, me pëlqimin paraprak të prokurorit.
3. Leja e veçantë jepet për një kohëzgjatje deri në 48 orë. Leja e veçantë mund të zgjatet me kërkesë të të burgosurit edhe 24 orë të tjera vetëm për rastet e sëmundjeve të rënda, të cilat vërtetohen me dokumentacionin përkatës. Zgjatja e lejes miratohet në përputhje me pikën 2 të këtij neni.
4. Kundër vendimit të drejtorit të institucionit për refuzimin e lejes së veçantë mund të bëhet ankim në gjykatën kompetente brenda 5 ditëve nga marrja dëni e vendimit të refuzimit.
5. Vendimi për dhënien e lejes së veçantë u njoftohet menjëherë strukturave të Policisë së Shtetit, të juridiksionit të vendit ku do të qëndrojë i burgosuri.
6. Rregullat dhe procedurat e shqyrtimit të kërkesës për leje të veçantë dhe dokumentacioni shoqërues përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 74

Detyrimet gjatë lejes dhe përgjegjësia për shkeljet

1. I burgosuri është i detyruar të respektojë kohëzgjatjen e lejes, ta kryejë atë në vendin e detyrueshëm të qëndrimit, të respektojë detyrimet dhe kufizimet e vendosura dhe të njoftojë institucionin për çdo shmangie të imponuar.
2. Në rast mosrespektimi të rregullave të përcaktuara në pikën 1 të këtij neni, drejtori i institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale vendos ndërprerjen e lejes dhe paraqet kallëzim penal kur konstaton se ka elemente të veprës penale të largimit të të burgosurit nga vendi i qëndrimit, sipas parashikimeve të Kodit Penal.

Neni 75
Ulja e dënimit

1. I dënuari që zbaton rregullat e brendshme të institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale dhe ka një sjellje të mirë duke e treguar me pjesëmarrje aktive dhe pozitive në veprimtaritë rehabilituese dhe riintegruese gjatë kryerjes së dënimit, bazuar në raportin e vlerësimit, që përgatitet nga institucioni, mund të përfitojë ulje dënimi deri 90 ditë në çdo vit të kryerjes së dënimit. Në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale të sigurisë së lartë ulja e dënimit bëhet deri 45 ditë në vit.

2. Ulja e dënimit për të dënuarit që plotësojnë kriteret e këtij neni, fillon jo më parë se 12 muaj nga fillimi i kryerjes së dënimit me burgim, në zbatim të vendimit gjyqësor penal të formës së prerë.

3. Ulje dënimi nuk mund të jepet pa kaluar të paktën 12 muaj nga ulja e fundit e përfutur.

4. Për dhënien e këtij shpërblimi të veçantë vlerësohet qëndrimi i të dënuarit nga ulja e mëparshme ose gjatë 12 muajve të fundit.

5. Ulja e dënimit bëhet me vendim të gjykatës, në bazë të kërkesës së të dënuarit, ose të përfaqësuesit të tij, ose të drejtorit të institucionit.

6. Rregullat e detajuara për kriteret, procedurën dhe formatin e raportit të vlerësimit, sipas pikës 1 të këtij neni, përcaktohen me urdhër të ministrit të Drejtësisë, me propozim të drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve.

Neni 76
Ndryshimet në gjendjen civile

1. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale evidenton në një regjistër të veçantë faktet e lindjeve, martesave ose vdekjeve të ndodhura në institucion.

2. Drejtori i institucionit informon menjëherë organet kompetente për të bërë shënimet përkatëse në regjistrin kombëtar të gjendjes civile, sipas legjislacionit në fuqi për gjendjen civile.

3. Në rast vdekjeje të të burgosurit, institucioni merr masa për kryerjen e procedurave ligjore, që kanë të bëjnë me verifikimin e rastit, shkakun e vdekjes, kryerjen e veprimeve procedurale hetimore, si dhe veprimeve të tjera për sqarimin dhe dokumentimin e faktit të vdekjes.

4. Drejtori i institucionit informon menjëherë prokurorinë, gjykatën, anëtarët e familjes dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Burgjeve për vdekjen e të burgosurit.

5. Sendet personale dhe mjetet monetare të të burgosurit u dorëzohen anëtarëve të familjes sipas procedurave dhe dokumentacionit përkatës.

6. Në rast se i burgosuri nuk merret nga anëtarët e familjes ose të afërmit e tij, personeli i institucionit kujdeset për varrosjen e tij në varrezat publike, duke përballuar shpenzimet e nevojshme dhe duke bërë shënimin e duhur në regjistrin themeltar. Për vdekjen e të burgosurit me shtetësi të huaj ose person pa shtetësi dhe për vendosjen e tij në varrezat publike njoftohet ministria përgjegjëse për punët e jashtme.

7. Ministria e Drejtësisë, ministria përgjegjëse për gjendjen civile dhe ministria përgjegjëse për punët e jashtme nënshkruajnë marrëveshje bashkëpunimi për zbatimin e këtij neni.

Neni 77
Mjetet monetare të të burgosurit

1. I burgosuri nuk mund të mbajë mjete monetare gjatë qëndrimit në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale.

2. Nëse i burgosuri në momentin e ardhjes në institucion posedon mjete monetare, ato vendosen në llogarinë bankare të hapur në emrin e tij, përveç rasteve kur ai vendos ndryshe.

3. Rregullat e detajuara për shumat e mjeteve monetare, të cilat i burgosuri i disponon lirisht dhe shuma që ai depoziton në llogari kursimi, përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

KREU III TRANSFERIMET DHE LIRIMI

Neni 78

Rregullat e transferimit

1. Transferimi i të burgosurit bëhet për arsyet e mëposhtme:
 - a) kur cenohet rendi dhe siguria në institucion;
 - b) kur rrezikohet jeta ose shëndeti i të burgosurit nga të tjerët;
 - c) kur ka mbipopullim në institucion;
 - ç) për nevoja të hetimit dhe gjykimit;
 - d) për shkaqe shëndetësore dhe familjare;
 - dh) për shkak të zbatimit të programit të formimit profesional;
 - e) në zbatim të urdhrit të ekzekutimit të prokurorisë për vendimet gjyqësore të formës së prerë.
2. Transferimi i të burgosurit bëhet me urdhër të drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve, bazuar në kërkesën e të burgosurit ose anëtarëve të familjes së tij, prokurorit të çështjes ose drejtorit të institucionit.
3. Në rast të refuzimit të kërkesës së transferimit, i burgosuri njoftohet me shkrim. Kundër vendimit të refuzimit i burgosuri ka të drejtë të paraqesë ankim pranë ministrit të Drejtësisë brenda 15 ditëve nga marrja dijeni.
4. Transferimet krijojnë, për aq sa është e mundur, mundësinë që të dënuarit ta kryejnë dënimin sa më pranë vendbanimit të anëtarëve të familjes së tyre.
5. Transferimi i të burgosurit të huaj mban në konsideratë, për aq sa është e mundur, lidhjet familjare, gjuhësore, kulturore, sociale e ekonomike dhe kushtet e burgjeve në shtetin ku ai do të vuajë dënimin, para marrjes së vendimit të formës së prerë, me qëllim lehtësimin e riintegrit të tij dhe respektimin e të drejtave të tij.
6. I burgosuri, përpara transferimit, i nënshtrohet kontrollit personal dhe vizitohet nga mjeku, i cili verifikon gjendjen e tij fizike dhe psikologjike.
7. Për transferimin e të paraburgosurve njoftohet organi procedues përkatës, prokuroria dhe/ose gjykata.
8. I burgosuri i mitur mund të transferohet në një institucion tjetër për të mitur në qoftë se një masë e tillë është e domosdoshme për sigurinë e tij ose për sigurinë e të miturve të tjerë. Për transferimin e të burgosurit të mitur njoftohet menjëherë prindi ose kujdestari i tij ligjor. Në rastin e të dënuarit të mitur, që arrin moshën madhore dy muaj para lirimit të tij, autoritetet kompetente duhet të shqyrtojnë, rast pas rasti, mostransferimin e tij në institucionin e ekzekutimit të vendimeve penale për të rritur.
9. I burgosuri transferohet së bashku me sendet vetjake, dosjen personale dhe dosjen psikosociale.
10. Rregullat dhe procedurat për paraqitjen e kërkesës për transferim, procedurën e shqyrtimit të saj dhe ekzekutimin e transferimit përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 79

Lirimi

1. Lirimi i të dënuarit bëhet kur përfundon ekzekutimi i vendimit të dënimit ose, në bazë të ligjit, me vendim të organit kompetent. Personeli i institucionit kryen veprimet bazuar në urdhrin me shkrim të drejtorit të institucionit.

2. Të liruarit që nuk ka mjete të mjaftueshme financiare, me urdhër të drejtorit të institucionit i sigurohet ndihma e nevojshme për mbulimin e shpenzimeve të transportit deri në vendbanimin e tij në masën dhe sipas kriterëve të përcaktuara në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

3. Për të mbështetur procesin e riintegrit të të liruarit në rastet kur rezulton se ai do të përballen me vështirësi pas daljes nga institucioni, njoftohet njësi përkatese e vetëqeverisjes vendore e vendbanimit të tij për të mundësuar asistencë të mëtijshme.

4. Për të dënuarin e mitur është i detyrueshëm njoftimi paraprak i prindërve ose kujdestarit të tij ligjor. Mbështetja pas lirit të të miturve, me qëllim riintegrimin e tyre në shoqëri, bëhet sipas parashikimeve të Kodit të Drejtësisë Penale për të Mitur.

5. Për të dënuarën grua, para lirit nga institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale, përcaktohet një plan rehabilitimi sipas nevojave specifike të tyre, i cili ndiqet nga struktura përgjegjëse vendore e shërbimit social pranë vendbanimit ose vendqëndrimit të të dënuarës.

6. Gjykata që ka dhënë vendimin, prokurori që ka urdhëruar ekzekutimin e vendimit, ministria përgjegjëse për rendin dhe sigurinë publike dhe Policia e Shtetit njoftohen menjëherë për lirin e të dënuarit dhe në raste të veçanta edhe paraprakisht. Për shtetasit e huaj njoftohet ministria përgjegjëse për punët e jashtme nëpërmjet Ministrisë së Drejtësisë.

7. Institucioni i ekzekutimit të vendimeve penale pajis të liruarin me një vërtetim në të cilin saktësohen kohëzgjatja e vuajtjes së dënimit, uljet dhe përfitimet për shkak të ligjit, si dhe kohëzgjatja e lloji i punës së kryer në institucion.

8. Me kërkesën e të liruarit, institucioni mund të lëshojë vërtetim me të dhëna për aftësimin profesional të fituar gjatë kohës së vuajtjes së dënimit, si dhe për qëndrimin dhe sjelljen e tij brenda institucionit.

PJESA E PESTË SHQYRTIMI GJYQËSOR I ANKIMEVE DHE ROLI I AVOKATIT TË POPULLIT

Neni 80 **Gjykata kompetente**

Kundër vendimit të institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale ose të drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve mund të bëhet ankim në gjykatën e vendit të ekzekutimit të vendimit penal, në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurës Penale.

Neni 81 **Mekanizmi kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues dhe kompetencat e tij**

1. Mekanizmi kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim mekanizmi kombëtar, i krijuar në përputhje me legjislacionin për Avokatin e Popullit, mbikëqyr zbatimin e këtij ligji për mbrojtjen e të drejtave të të burgosurve.

2. Në funksion të zbatimit të këtij ligji, mekanizmi kombëtar ushtron këto kompetenca:

a) vëzhgon rregullisht trajtimin e individëve, që u është hequr liria në vendet e ndalimit, paraburgimit dhe në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, me qëllim që të forcohet, kur është e nevojshme, mbrojtja e individëve nga tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtërues;

b) paraqet rekomandime për organet përkatese, me qëllim që të përmirësohen trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtërues.

Neni 82

Garancitë në veprimtaritë e mekanizmit kombëtar

Mekanizmit kombëtar gjatë ushtrimit të detyrës së tij i garantohet:

- a) marrja e çdo informacioni për numrin e individëve që u është hequr liria në vendet e privimit të lirisë, si dhe numrin e vendeve dhe vendndodhjen e tyre;
- b) marrja e të gjithë informacionit për trajtimin e këtyre individëve, si dhe për kushtet e tyre të ndalimit;
- c) aksesit në të gjithë dokumentacionin që mbahet dhe administrohet nga institucioni në përputhje me funksionet e kryera prej tij, sipas legjislacionit në fuqi;
- ç) hyrja lirisht në të gjitha vendet dhe mjediset ku është kufizuar liria e individit, pa njoftimin paraprak. Në funksion të realizimit të kësaj të drejte, mekanizmi kombëtar mund të përdorë pajisje të tilla, si: aparat fotografik, pajisje për matjen e temperaturës dhe lagështirës së ambientit, për matjen e kurbaturave dhe sipërfaqeve të dhomave të banimit, aparate specifike për regjistrimin e ankesave;
- d) kryerja e intervistave private, pa dëshmitarë, me individët të cilëve u është hequr liria, personalisht ose me një përkthyes kur është e nevojshme, si edhe me çdo individ tjetër që mund të japë informacionin e nevojshëm;
- dh) zgjedhja lirisht e vendeve që kërkon të vizitojë dhe e individëve që kërkon të intervistojë.

Neni 83

Format e mbikëqyrjes

1. Mbikëqyrja e mekanizmit kombëtar realizohet nëpërmjet:

- a) pranimit të kërkesave ose ankesave nga të burgosurit, ose nga përfaqësuesit e tyre ligjorë dhe organizatat të cilat e ushtrojnë këtë të drejtë, pasi të jetë dhënë pëlqimi paraprak nga ana e të burgosurit;
- b) marrjes së informacionit, ankesave ose kërkesave të të burgosurit, ose nga individë që kanë statusin e vizitorit, ose të organeve shtetërore, ose organizatave jofitimprurëse, të cilat kanë kontrolluar ose vizituar institucionin sipas kompetencës që u njeh ligji, si dhe nga mbrojtësi i të burgosurit;
- c) kërimit të informacioneve nga personeli i institucionit;
- ç) verifikimit të dokumenteve, objekteve, pajisjeve ose mjediseve, që kanë lidhje me të burgosurin, brenda dhe jashtë institucionit.

2. Për realizimin e procesit të mbikëqyrjes, mekanizmi kombëtar mund të marrë edhe specialistë të fushave përkatëse. Në çdo rast dhe, pavarësisht nëse konstatohen shkelje e parregullsi gjatë verifikimit, specialistët e këtij mekanizmi mbajnë procesverbal, i cili nënshkruhet nga drejtori i institucionit ose i ngarkuari prej tij, me të drejtën e pasqyrimit të vërejtjeve.

Neni 84

Mbrojtja e të dhënave personale dhe e drejta e informimit

1. Ruajtja dhe përpunimi i të dhënave personale të të burgosurve nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve dhe institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale bëhet në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale.

2. Vënia në dispozicionin e informacionit për publikun dhe MEDIAN bëhet në përputhje me rregullat, procedurën dhe kufizimet e parashikuara në legjislacionin në fuqi për të drejtën e informimit.

3. Institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale në njoftimet publike duhet të respektojnë parimin e prezumimit të pafajësisë, parimin e mosdiskriminimit, etikën profesionale dhe dinjitetin e personave të burgosur, veçanërisht të të miturve.

4. Rregullat e hollësishme për natyrën dhe llojin e informacionit, që vihet në dispozicion të medias dhe publikut, dhe autoritetin përgjegjës për dhënien e tij përcaktohen në rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

Neni 85

Inspektimi nga institucionet shtetërore

1. Ministria e Drejtësisë, shërbimi i kontrollit të brendshëm në sistemin e ekzekutimit të vendimeve penale dhe Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve janë organet kompetente shtetërore për kryerjen e inspektimeve pranë institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale.

2. Personat e autorizuar, me urdhër të ministrit të Drejtësisë ose drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve, gëzojnë të drejtën të inspektojnë institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale dhe të bëjnë verifikime me objekt të përgjithshëm ose tematik.

3. Për qëllime të zbatimit të këtij ligji, objekt i inspektimit janë vlerësimi i respektimit të parashikimeve të këtij ligji lidhur me të drejtat dhe trajtimin e të burgosurve, si edhe çështjet konkrete të përcaktuara në urdhrin e inspektimit.

4. Pas përfundimit të inspektimit, personat e autorizuar për kryerjen e inspektimeve, përgatisin rekomandimet, sipas rastit, për ministrin e Drejtësisë, drejtorin e Përgjithshëm të Burgjeve, ose drejtorin e institucionit për marrjen e masave të nevojshme për shkeljet e konstatuara.

5. Rregullat e detajuara për kryerjen e inspektimeve në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale, të drejtat dhe detyrat e inspektorëve dhe subjekteve të inspektuara përcaktohen në legjislacionin në fuqi për shërbimin e kontrollit të brendshëm dhe ankesat në sistemin e ekzekutimit të vendimeve penale.

Neni 86

Monitorimet e pavarura

Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve dhe institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale krijojnë kushtet e nevojshme për kryerjen e monitorimeve të pavarura nga organizata ose agjenci ndërkombëtare dhe nga institucione shtetërore, që gëzojnë të drejtën të vizitojnë institucionet dhe të monitorojnë kushtet e mbajtjes dhe trajtimit të të burgosurve.

PJESA E GJASHTË

TRAJTIMI I TË PARABURGOSURVE

Neni 87

Trajtimi dhe vendosja e të paraburgosurve

1. Personat e paraburgosur gëzojnë të gjitha të drejtat që gëzojnë edhe të dënuarit me burgim.

2. Të paraburgosurit trajtohen me dinjitet dhe humanizëm. Në respekt të parimit të prezumimit të pafajësisë, asnjë i paraburgosur nuk mund të trajtohet si i dënuar ose si person që mund të dënohet në të ardhmen.

3. Brenda regjimi të institucionit, të paraburgosurit u nënshtrohen rregullave të parashikuara në rregulloren e përgjithshme të burgjeve dhe në rregulloren e brendshme të institucionit të ekzekutimit të vendimeve penale.

4. Në çdo rast, të paraburgosurit mbahen në seksione të veçuara nga seksioni i të dënuarve me burgim.

5. Të paraburgosurit e mitur vendosen vetëm në seksionin për të mitur në mjediset e paraburgimit veçmas nga të paraburgosurit e rritur. Të paraburgosurat e mitura femra vendosen veçmas nga të paraburgosurit e mitur meshkuj dhe mbahen vetëm nën mbikëqyrjen dhe kujdesin e personelit të së njëjtës gjini.

6. Të paraburgosurat femra vendosen në dhoma ose seksione të veçanta nga meshkujt dhe mbahen vetëm nën mbikëqyrjen e kujdesin e personelit të së njëjtës gjini.

Neni 88

Pranimi i të paraburgosurve në institucion dhe lirimi

1. Pranimi i të paraburgosurve kryhet në përputhje me rregullat e parashikuara në nenin 38 të këtij ligji dhe shoqërohet me dokumentacionin e mëposhtëm:

- a) vendimin e gjykatës për caktimin e masës së sigurimit “arrest në burg”;
- b) procesverbalin e ndalimit ose të arrestit në flagrancë;
- c) procesverbalin e kontrollit personal;
- ç) dokumentin e kontrollit mjekësor;
- d) formularin e identifikimit me dy foto dhe gjurmët e gishtërinjve;
- dh) certifikatën personale dhe dokumentin e identifikimit dhe në mungesë të tyre, dokument identifikimi të përgatitur nga Policia e Shtetit.

2. Lirimi i personave të paraburgosur bëhet vetëm me vendim të gjykatës ose të prokurorisë. Në rastet kur i paraburgosuri i liruar nuk ka mundësi strehimi ose transporti pranë familjes së tij, drejtori i institucionit në bashkëpunim me njësitë e vetëqeverisjes vendore, si dhe organizatat e tjera mundësojnë sistemimin dhe transportin e tij.

3. Në rast pamundësie objektive për t'u larguar nga institucioni pas lirit, personit të paraburgosur, me kërkesën e tij, i mundësohet strehimi në institucion, në një ambient të përshtatshëm për banim, deri në përfundimin e pengesës objektive për largim.

4. Drejtuesi i institucionit bashkëpunon me organet e njësisë së vetëqeverisjes vendore të vendbanimit të personit për të mundësuar strehimin e tij në një nga programet që parashikon legjislacioni në fuqi për strehimin social ose e orienton për procedurat që mund të ndjekë.

Neni 89

Të drejtat e të paraburgosurve

1. Personat e paraburgosur, që ndodhen në institucionet e paraburgimit ose seksionet e paraburgimit, gëzojnë të drejtat e përcaktuara në nenet 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 32-50, 58-67 të këtij ligji, si dhe të gjitha të drejtat e parashikuara në këtë seksion të ligjit.

2. Të paraburgosurit lejohen të informojnë menjëherë familjen për arrestimin dhe për vendndodhjen e tyre. Atyre u krijohen të gjitha kushtet e nevojshme të takohen me anëtarët e familjes, me përjashtim të rasteve kur kjo pengon ose nuk është në interes të zhvillimit të hetimit dhe gjykimit. Të paraburgosurit e huaj lejohen të informojnë përfaqësinë konsullore ose diplomatike të vendit të tyre. Në rastin kur i paraburgosuri është person pa shtetësi apo refugjat, ai lejohet të njoftojë një organizatë ndërkombëtare.

3. Drejtori i institucionit të paraburgimit kufizon të drejtën e të paraburgosurit për të pritur vizita, për korrespondencë apo për biseda telefonike, kur është e nevojshme, për kryerjen e veprimeve procedurale penale të urdhëruara nga organi procedues përkatës.

4. Në asnjë rast të paraburgosurit nuk mund të detyrohen të punojnë. Nëse të paraburgosurit zgjedhin të punojnë, ata u nënshtrohen kushteve të njëjta të punës me ato të parashikuara për të dënuarit me burgim.

Neni 90

Ndihma juridike

1. Të paraburgosurit informohen në çdo rast për të drejtën për të përfituar ndihmë juridike të garantuar nga shteti, nëse mbrojtja është e detyrueshme ose kur nuk kanë mundësi financiare për të pasur një mbrojtës, në përputhje me legjislacionin në fuqi për ndihmën juridike të garantuar nga shteti.

2. Mjediset ku mbahen të paraburgosurit duhet të ofrojnë mundësinë që ata të takohen privatisht dhe të komunikojnë me mbrojtësit dhe të kenë kohën dhe lehtësitë e mjaftueshme për të përgatitur mbrojtjen gjatë gjithë gjykimit.

3. Të paraburgosurit të mitur i garantohet ndihmë juridike dhe psikologjike, si dhe ushtrimi i të gjitha të drejtave të parashikuara në Kodin e Procedurës Penale dhe Kodin e Drejtësisë Penale për të Mitur.

PJESA E SHTATË DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 91

Aktet nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave që brenda gjashtë muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji të miratojë rregulloren e përgjithshme të burgjeve.

2. Ngarkohet Këshilli i Ministrave që brenda gjashtë muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji të miratojë aktet nënligjore në zbatim të neneve 32, pika 2, 43, pika 12, dhe 44, pika 1, të këtij ligji.

3. Ngarkohet ministri i Drejtësisë të nxjerrë urdhrat dhe udhëzimet në zbatim të këtij ligji brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, në rast se nuk parashikohet një afat i ndryshëm në këtë ligj.

4. Ngarkohet ministri i Drejtësisë dhe ministri përgjegjës për shëndetësinë që brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji të nxjerrin aktet nënligjore në zbatim të neneve 36, pika 8, 41, pikat 13 dhe 17, të këtij ligji.

5. Ngarkohet ministri i Drejtësisë dhe ministri përgjegjës për arsimin dhe formimin profesional që brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji të nxjerrin aktin nënligjor në zbatim të nenit 45, pika 9, të këtij ligji.

6. Ngarkohet drejtori i Përgjithshëm i Burgjeve që brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e rregullores së përgjithshme të burgjeve, të miratojë rregulloret e brendshme të çdo institucioni të ekzekutimit të vendimeve penale.

Neni 92

Shfuqizime

1. Ligji nr. 8328, datë 16.4.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, i ndryshuar, shfuqizohet.

2. Aktet nënligjore të miratuara në zbatim të ligjit nr. 8328, datë 16.4.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, të ndryshuar, mbeten në fuqi deri në miratimin e akteve të reja nënligjore, për aq sa nuk bien në kundërshtim me parashikimet e këtij ligji.

Dispozitë kalimtare

(Parashikuar në ligjin nr. 129/2024, datë 19.12.2024)

Nëpunësit e Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe të institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale, marrëdhëniet e punës së të cilëve aktualisht rregullohen sipas legjislacionit për

nëpunësin civil, vijojnë marrëdhënien e tyre të punës sipas dispozitave të parashikuara në Kodin e Punës.

Neni 93
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 25.6.2020.

Shpallur me dekretin nr. 11547, datë 15.7.2020 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Ilir Meta.